

Inches 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 8

Centimetres

TIFFEN Color Control Patches

© The Tiffen Company, 2007

Blue Cyan Green Yellow Red Magenta White 3/Color Black

SZ. BERNARD

ATYANAK SZEP

MITATOS EL-

MELKEDESI,

Az emberi állapot ismé-
retiről.

45

Más-képpen

A Lélekről való Könyvecskéje.

Mellyet

a

Keresztyének közönséges épü-
letire meg-magyarázott

EPERJESSI MADARASZ

MARTON, AZON HELYBEN

A MAGYAR EKKLESIANAK

MELTATLAN

Lelki-pásztora.

Sap. 15. v. 3.

Nosse Deum consummata justitia est.

Az Isteni ismerni tökéletes igazság.

Nyomtattatott LÖTSEN, An. 1649.

SZ. BERNARD

ATYANAK SZEP

AITATOS EL-

MELKEDESI,

45
Az emberi állapot ismé-
retiről.

Más-képpen

A' Lelekről való Könyvecskéje.

Mellyen

a'

Keresztyének közönseges épü-

letire meg-magyarázott

EPERJESSI MADARASZ

MARTON, AZON HELYBEN

A' MAGYAR EKKLESZIANAK

MELTATLAN

Lelki-pásztor.

Sap. 15. v. 3.

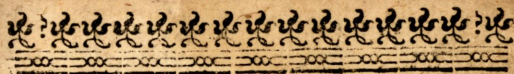
Nosse Deum consummata iustitia est.

Az Isteni ismerni tökéletes igazság.

Nyomtattatott LÖTSEN, An. 1649.

M. ACADEMIA
KÖNYVTÁRA

A'
TEKINTETES ES
NAGYSAGOS
BEDEGINYARI BER-
NARDNAK,
A' N. ERD. FEJED. KA-
LAI FŐ KAPIT. ES SZA-
BOLZ VARMEGYE FŐ I-
SPANNYANAK, MINT Jo-
TEVŐ URANAK,

Az Ur Istentől kegyelmet, bé-
kefegyet és egészséges hosszú
életet kíván.

EKINTETES ES NAGY-
SAGOS URAM, nekem
sok-képpen, mind az meg nem
változtatott Augustai Con-
fessionak serényen és férfui módon való ol-

talmazásáért, áthatatossan való vallásá-
ért, s mind pedig a Deáki nyelvben és a
külső meg-tapasztalásban való tudomá-
nyos és ismeretes voltáért, nagyra bősü-
lendő és érdeklendő Uram: egyéb súlyos
foglalatosságim és munkáim között Ma-
gyar beszéddel meg-magyarázván, amaz
emlekezetes és mézes nyelvű Klaravallai
Apatur Bernárd atyának igasságban-
meggel folyó Meditatioit, Elmélkedésit,
(más-képpen, Libellum de Anima, a Lé-
lekről való Kényveteskéjét.) Sokat gondol-
kodván és vetekedvén magamban, kinek
kegyes és érdemes neve alatt tennem kö-
zönsegeffé, és hoznám Nap-világra e len-
getek és minden czaprangos beszéd-től üres
munkátskámát. (Azon-közben juta em-
lekezésembe, hogy Nagyságodnak-is (a
Nagyságod engedelmével mondván) Ber-
nárd volna neve; melly Anagrammaticè
Bona Nardus, Jó Nárdus kenetnek ma-
gya

gyaráztatik, a'mint imez Epigrammában,
vagy Sz. Bernárd Epitafiomában, mellyet
1164. eszt. irtak, világosan láthatni.

Nomen habes? ita: Quod? Bernardus.

Non sine causa?

Non: Dic ergò, quid hoc est? Bernardus?

Bona nardus.

Cur nardus? quia fragro: quo fragramine?
dulci.

Cui fragras & ubi? lectori, codice sacro.

Az az:

Neved vagyon? ugy: kicsoda? Bernárd.

Nem ok nélkül?

Nem: Mond meg tehát kicsoda ez? Bernárd.

Jó nardus.

Miért nardus? mert illatozom: kicsoda illat-
tal? édessel.

Kinek illatozol és holott? az olvasónak, a Sz.
Bibliában.

Minek-okáért, mivel-hogy jól által-
áltam, hogy Nagyságod-is neve jedzése-

szerént, nem csak a' mennyei tudománnak, vagy a' JESUS Christus Evangeliomának, ejusdemq; odore noticiæ, és az ő igaz isméretinek jó nárdus illattyával illatoz, 2. Cor. 2. v. 14. hanem még a' Politika tudománnak és a' keresztyéni joságok s' kegyes élet jó nárdus kenetének illattyával is azok életére és emberek között való jó hírnévre nevére, melly melius est, quam divitiæ multæ & ungenta præiosa, jobb a' sok gazdagságoknál és a' drága keneteknél, Prov. 22. v. 1. Eccl. 7. v. 2; bizonyosnál bizonyosan fel-találtam elmémben és el-tékéltem magamban, hogy azokat alkalmatosbban és illendöbben, in Sole ponere, a' Napban nem helyezettethetem, hogy így szóllyak a' Soltár iróval, Psal. 19. v. 6. mint a' Nágos jó hírrel névvel tündöklő és fényeskedő nevével.

Nem pedig turpis lucri gratiâ, undok nyereség kedvéért, Tit. 1. v. 11. se nem

fama popularis aucupandi venandiq; causâ, a' közönséges nép híre madarászásának és vadászásának okáért: hanem közönséges oktatásnak és intéfnek hasznáért. Hogy a' mi fogyatkozott közönséges nyelvünkön-is, minden Írás-tudó rend, nem és idő előtt nyitván lenne bizonynal: melly nagy törekedéssel és igyekezéssel és szorgalmatossággal kellettnek kinek-kinek arra igyekezni, kézzel lábbal (a' mint szokták mondani) azon lenni: hogy mundum hunc in maligno positum & quorundam igne exurendum, e' gonoszban helyezettett és valaha tűzzel meg-égendő világot, 1. Joh 5. v. 19. 2. Pet. 3. v. 10: és a' mik abban vannak, ne szerezse, a' mint az Urnak kedves tanítványa is a' Szent János kegyessen int minnyájunkat, 1. Joh. 2. v. 15: hanem meg-utállyá, meg-veffe, Szent Pállal pro rejectamentis, ganéjnak tarcsa, Phil. 3. v. 8: szívét és elméjét,

ex hac valle lachrymarum, e' siralom-
völgyéből, Pfal. 84. v. 7. ad coelestem,
montem Sion sanctum, a' mennyei szét
Sion hegyére, Pfal. 2. v. 6. az Istenhez e-
mellye-fel, Pfal. 21. v. 1. és cum vita pra-
ctica sive actiosa intemerata, a' tsele-
kedő fogyhetetlen étettel, egyedül a' Felső-
ges Ur Istennek és a' mennyei és lelki dol-
goknak, mint quæ potiora atq; æterna,
a' mellyek jobbak és örökké valók, Phil. 1.
v. 10. és pars bona, quæ non aufertur,
jobb rész, mellyel nem vétetik, Luc. 10.
v. 42. buzgoságos elmélkedésben nagy
aitatósággal foglallyák. Minden ó nap-
jokat, Pfal. 22. v. 3. Pfal. 27. v. 4. Pfal.
145. v. 22. az Isten neve segít segül való
hívásával, azok elmélkedésére kölcsék,
azokban mulassák és végezzék. Es akar
holott legyenek, és akar mit cselekedgye-
nek, elméjeket a' földiektől el-szakasz-
szák, és mindenkor az Istennel tartásák,

mint

mint Isten-felő és jó keresztyének, Szent
Pál Apostolnak amaz intési-szerént: Su-
perna quærite. Az oda-fel valókat ke-
ressetek, a' hol a' Christus vagyon, az
Istennek jobján ülvén: az oda-fel va-
lókrol elmélkedgyetek, nem a' föld-
diekről, Colos. 3. v. 1. seqq. Ez élő kút-
föböl szivárkodott-ki az Anyaszent-egy-
háznak is imez szép rövid mondása: Sur-
sum corda. Oda-fel emellyétek a' szi-
veiteket.

Annak is, hogy a' bölcs Teremtő az
embert nem arczal le-hajlott, hanem igye-
nes termettel alkotta, nem egyéb az oka, a'
mint Ovidius Poëta is mondgya imez ver-
secskéiben, lib. 1. Metamor.

Pronaq; cum spectent animalia cæ-
tera terram,

Os homini sublime dedit, cœlumq;
videre

Jussit & erectos ad sydera tollere vul-

tus,

A 5

ba.

hanem; hogy az ember mindenkor és szüntelen oda-fel az ő Teremtőjéhez emelje Cor, Animam & Oculos, Szívét, Lelkét és szemeit. A' mint Sz. Dávid Király mondgya maga felől: Et meditatio mei in conspectu tuo semper. Es a' szívem elmélkedése te előtted mindenkor, Pf. 19. v. 15: Ad te, Domine levavi animam meam. Te hozzád emeltem-fel, Uram, a' lelkemet, Pfal. 25. v. 1: Ad te levavi oculos meos, qui habitas in coelis. Hozzád emeltem az én szemeimet, ki a' mennyeekben lakol, Pfal. 123. v. 1. Az adgya tanácsul az okosságon fel-építettet okoskodás-is. Mert, umbra & imago ibi est, ubi corpus & res est; az árnyék és a' kép ott vagyon, a' holott a' test és a' dolog vagyon. A' mi lelkünk pedig, est quasi umbra & imago Dei, az Istennek mint egy árnyéka és képe. Azért, ha az Isten oda-fel mennyeekben vagyon, Pf. 123. v. 1.

a' mi

a' mi lelkünknek-is e' halandóságban mindenkor oda-fel az Istennel kell lenni, ő hozzája kell magában szüntelen fel-emelkedni. Melly ha nem léssen, diem perdidit, el-vesztette, hiúságokra költötte napját az ember.

Ez az, a' mit ama' nagy Patriarkának, Abrahámnak parancsolt az Isten, mondván: Ego Deus omnipotens: ambulacoram me, & sis perfectus. En a' mindenható Isten: járj előttem, és légy tökéletes, Gen. 17. v. 1. Az Isten előtt járni pedig, az Istent az embernek mindenkor elméjében tartani; soha és sohol rola el nem feletkezni, Deut. 6. v. 12. & c. 8. v. 11. 19. c. 32. v. 18. Pfal. 106. v. 10. Efa. 17. v. 10. c. 51. v. 13. Jer. 3. v. 21. A' melly elme mindenkor az Istennel vagyon, soha nincs a' világgal. Mig él ugyan e' világon vagyon testével, de lelkével és elméjével ki megyen e' világból és min-

A. 6.

deng

denestől el-felelkezik a' világról. Nem
 fél sohól, se meg nem szégyenül az ilyen,
 mert néki mindenütt azt mondgya az I-
 sten: Noli timere, ego protector tu-
 us sum. Ne fély, én óltalmazód va-
 gyok néked; Gen. 15. v. 1. Mert tud-
 gyá, hogy caput sursum habere, & cor-
 de super terram reperere, fejét fel-emel-
 ni, és szivét a' földön csusztatni, vita:
 contemplativæ non convenit, az el-
 mélékedő élethez nem illik. Ez okból
 mondgya a' méz es nyelvű Atya: An non
 confunderis sursum caput habere,
 qui sursum cor non habes: corpore
 rectus stare, qui corde repis terram?
 Nem szégyenled-é fejedet oda fel-
 emelni, a' kinek szived nincs oda fel-
 emelve: testteddel igyenelesen állani,
 a' ki sziveddel a' földön csúsz? S. Ber-
 nard. in Serm.

Ez és ilyen a' boldog és gyönyörűséges

minden kényesség és fajtalanság és bújaság
 és bűn el-távozható elmélékedő élet: de so-
 ha el nem választatható a' jó-cselekedetek-
 től, a' mellyek comes individuus, el-vál-
 hatatlan úti-társai az elmélékedő életnek.
 Nemellyek hívokodo életnek vélik lenni
 az elmélékedő életet, de igen meg-csalat-
 koznak vélekedésekben. Sz. Agoston
 atya, Szent Antal felől írja, hogy mikor a'
 pusztában eképpen imádkoznék, O Sama-
 ritane, Domine Deus meus, ô anima-
 rum & corporum verè custos, suscita
 in me gratiam tuam, & infunde servo
 tuo misericordiam, ut in eremo collo-
 catus, in tuo conspectu ociosus non
 maneam. O Samaritanus, én Uram
 Istenem, ô lelkeknek és testeknek igaz
 őrizője, ébrezd-fel én bennem a' te
 malasztodat (kegyelmedet) és ōncs ir-
 galmaságot a' te szolgádba, hogy a'
 pusztába állattatván, hívokodo szi-

ned előtt ne találtaffam; *Illyen szózatot halla: Antoni, cupis Deo placere? Ora: & dum orare non poteris, manibus labora, & semper aliquid facito. Fac quod in te est, age quod potes, & non deficiet tibi auxilium de sancto. Antal, kívánsz-étetszeni az Istennek? Imádkozzál: és mikor nem imádkozhatsz, kezeiddel dolgozódgyál, és mindenkor, valamit cselekedgyél. Cselekedd meg a' mi benned vagyon, miveld meg, a' mit meg-mivelhetsz, és el nem fogy néked segítséged a' szent helyből, S. Aug. tom. 10. Serm. 17. ad frat. in ere. Igy nem hívokodó az elmélkedő élet. Az eke szarvát tartván, hivatalunkban el-járván, s' dolgozódván az Istennel beszélgethetünk, Soltárt mondhatunk. Azokáért, Vitæ contemplativæ ocium, magnum est negotium, az elmélkedő élet üressége, vagy dolognak*

vétele. *Mert úgy elmélkedünk az Istenről és a' mennyei dolgokról, hogy egygyütt a' jó cselekedetekben és az élet szentiségében is munkálkodunk, melly-nélkül senki nem láthatya az Istent, Heb. 12. v. 14.*

A' földieket keresni és szeretni, nem az Istenben és a' mennyeiekben foglalatosnak lenni. Mert a' ki magát a' világi gondokba egyelöti, az Isten szeretetétől el-idegenéti. A' ki az ideig való dolgok szeretetiben munkálkodik: az Istenben semmiképpen nem gyönyörködik. Az ideig való dolgok gondgyát, az elmét el-fordították az Istenre való figyelmezéstől. Senki nem szeretheti egygyütt az Isten dicsősséget és e' világ dicsősségét. Senki nem szeretheti egygyütt a' Christust és e' világot. Nehez egygyütt szolgálni a' mennyeiek gondgyainak és a' földi dolgoknak: nehez egygyütt az Istent és e' világot szeretni. Senki egygyütt tökéletesen nem szeretheti az Istent.

Istent és e' világot. Mind a' kettő pedig egygyütt egyenlő-képpen nem szeretettetik, ugy-mond Sz. Bernárd Ser. 8. de Contempt. mundi. Ezek mind azok, a' mit a' mi édes Meg-váltónk mond az Evangeliomban: Nemo potest duobus Dominis servire. Senki két Urnak nem szolgálhat: mert vagy egygyikét gyűlöli, és a' másikat szereti; vagy egygyikét el-szenvedi, és a' másikat megveti. Nem szolgálhattok az Istennek és a' mammonnak, Matth. 6. v. 24. Ezen értelemmel mondgya Plautus. is in Amphit. Act. 2.

Nec potest fieri, tempore uno
Homo idem duobus locis, ut simul sit.

Nem lehet, hogy azon egy időben
Azon egy ember, két helyen legyen.

Igasságban nem lehetünk azon egy órában
mennyeekben és e' világon. Ki kell mennünk
e' világból, ha mennyeekben akarunk lenni.

Egy.

Egyszers-mind az égbe és a' földre nem
nézhetünk: se egy süveggel két fejet bé
nem fűdözhetünk. Non possumus simul
forbère & flare. Egygyütt nem hörpöget-
hetünk és léhetünk; igazán szokták mon-
dani.

De, mivel-hogy, Tekintetes s' Nágos U-
ram, Vitam Contemplativam, az el-
mélkedő életet, Sz. Bernárd atya ez ő szép
áitatos Meditatioiban bővségesen meg-
írja és ki-ábrázza; nem alitom szükségess-
nek lenni, hogy itt arról többel emlekez-
zem: Hanem, mivel-hogy azokban min-
den rendeket ama' két szép jeles dolgokra
tanit, Nosce Deum:& Nosce teipsum.
Ismérd-meg az Istent: és, Ismérd-meg ma-
gadat; a' melly kettő-nélkül, nemo po-
tést salvari, senki nem üdvözülhet,
ugy-mond Sz. Bernárd Ser. 37. sup. Cant.
Melly okból könyörgött ilyen Sz. Agoston-
is: Domine, da mihi nosse te, nosse

AFANLO LEVEL.

me, Uram, adgyad nékem, hogy meg-
ismérjelek téged, meg-ismérjem ma-
gamat; *Kérem N. mint jó-tévő Ura-
mat, alázatosan, hogy e' Nágodhoz való há-
ládatosságomból származott kicsiny mun-
kácskámat, se nehéz neven ne vegye, a' N.
kegyes nevének való irásomért: se meg ne
utállya lengeteg voltaért: Sőt inkább jó-té-
teményes kezével vegye a' dolognak szép
és üdvösséges voltaért: és a' rugalmazó i-
régyim ellen óltalmazván serényen, fordi-
csa kegyes lelke épületére s' üdvösségére ól-
vasván naponként dicséretesen. Légyen
Nágod minden hozzája tartozóival jó-e-
gességben. Költ Eperjést, Die 6. Febr.
An. 1649.*

Nagyságodnak
szegény
Káplánya

MADARASZ MARTON.

SZ.

SZ. BERNARD Die 24. Okt.
An. 1647.
ATYA IGEN AI-
TATOS ELMELKE:
DESI AZ EMBERI AL-

LAPAT ISMERET
TI RÖL.

Más-keppen a' Lelekről
való Könyvecskéje.

I. RESZ.

Az ember meltságáról.

I. **S**Okan sokat tudnak,
s' magokat nem tud-
gyák: egyebeket meg-
tekintnek s' magokat el-had-
gyák. Az Istent keresik ez
külsők-által, el-hagyván a'
magok belől-valóit, a' kik-

neck.

nek belől valójok az Isten. Annak-okaért, a' kívül valókról (vagy a' külsőkről) térek a' belsőkre, és a' belsőkről fel-megyek az oda-fel-valókra (a' felsőkre): hogy meg-ismérhessem, honnét jövök, vagy hová megyek, ki legyek, vagy honnét való legyek: és így a' magam isméréti által, mehessek, juthassak az Istennek ismérétihez. Mert a' mennyivel nevedem a' magam ismérétiiben, annyival közelebb járulok az Istennek ismérétihez.

2. A' belső ember szerint, hármat találok az elmém-ben, a' mellyek által az Istenről elmélkedem, az Isten látom, és kívánom. Azok pedig

pedig a' hármak, az elme, az értelem, az akarat, vagy a' szeretet. Az elme által reá-emlekezem, az értelem által reá-nézek, vagy elmélkedem, az akarat által szeretek. Mikor az Istenről meg-emlekezem, őtet az elmém-ben találok: és abban ő felőle és ő benne gyönyörködöm, a' mennyire ő nékem méltóztat ajándékozni. Ertelem által azt szemlélgetem, micsoda az Isten magában, micsoda az Angyalokban, micsoda a' Szentekben, micsoda az emberekben, micsoda a' teremtetett állatokban. Magában meg-foghatatlan, mert kezdet és vég: kezdet vég nélkül, vég, vég nélkül.

Esa 41. v. 4.
Esa 44. v. 6.
Esa 48. v. 12.
Apoc. 1. v. 17. E. 22.
v. 6. E. 22.
v. 13.

kül. Magamtul értem, melly meg-foghatatlan légyen az Isten: mert magamat nem értherem, a' kit ō alkotot. Az Angyalokban kívánatos: mert belé kívánnak tekinteni, nézni. Az Szentekben gyönyörűséges, mert ō benne szüntelen boldogul vi-gadnak, a' teremtet állatokban csudálatos, mert minde-cket hatalmasson teremtett, bölcsen igazgat, kegyesen sáfárol.

3. Az emberekben sze-relmetes, mert ō Istenek, és ōk ō népei. Eő benne lakik mint ō templomában, és ōk ō temploma. Nem utál-meg egygyül-egygyik senkit. Valaki ō rola meg-emleke-zik,

1. Pet. I.
9. 12.

1. Cor. 3.
9. 16. 6.
9. 19.
2. Cor. 6.
9. 16.

zik, és ōtet érti és szereti, az-zal vagyon. Szeretnünk kell ōtet, mert ō szeretet elébb minket. Az ō képére és ha-sonlatosságára teremtett minket, mellyet egy terem-tet állattyanak sem akart a-jándékozni. Az Isten képé-re alkottattunk, az az, a' Fiú-nak értelmére és ismérére, a' ki által értyük és ismérjük az Atyát, és ō hozzája vagyő járulásunk. Illyen nagy atya-fiúság vagyon közöttünk és az Isten Fia között, hogy az Isten Fia egyedül az Istennek képe, és mi az ō képére alkot-tattunk: melly atyafiúságot a' hasonlatóság-is meg-bi-zonyit: mert nem csak az ō képére, hanem az ō hason-latof-

1. Joh. 4.
9. 10.

Gen. 1. 6. 27.

Rom. 5. 6. 2.
Eph. 2. 6. 18.

Col. 1. 6. 15.
Heb. 1. 6. 3.

latosságára is teremtettünk. Annak-okaért szükség annak a' mi a' képre teremtetett, a' képpel egygyezni, és nem heába, vagy üresen a' kép nevében részesülni.

4. Azokáért ábrázzuk magunkban az ő képét a' békefűg kívánásában, az igazság szemlélgetésében és a' szeretetnek szeretésében. Tartsuk őtet emlekezésünkben, hordozzuk lelkünk ismértiben, és tisztellyük mindennűtt jelen létében. Mert a' mi elménk, annyival ő képe, a' mennyivel őtet meg-foghattyá; és ő benne részesülhet. Nem azért ő képe, hogy az elme magáról meg emlekezik, és magát érti és szereti,

eti: tudni-illik, hogy meg-emlekezhetik arról, értheti, szeretheti azt, a' kitűl teremtetett: mellyet midőn cselekeszik, bölcs. Mert nincs semmi hasonlatosb ama' leg-főbb bölcsességhez, mint az okos elme: a' melly az emlekezet, az értelem és az akarat által ama' ki-mondhatatlan Sz. Háromságban áll-meg. Abban pedig meg nem álhat, ha róla meg nem emlekezik, azt nem érti és szereti. Azért emlekezzék-meg az ő Isteneről, a' kinek képére alkottatott, és őtet ércse, szeresse és tisztelje, a' kivel mindenkor boldog lehet.

5. Boldog lélek, a' melly-

B nél

nél az Isten nyugodalmat talál, és a' mellynek hajlékában nyugszik. Boldog a' mely mondhattya: Es a' ki engem teremtett, meg-nyugott az én hajlékomban: mert annak a' meny-ország nyugodalmát meg nem tagadhattya. Az okáért miért hadgyuk-el magunkat, és e' külső dolgokban keressük az Istent, a' ki nálunk vagyon, ha mi nálunk akarunk lenni? Bizonyára velünk vagyon és mi benne: tudni-illik még-is a' hit által, mig méltóztatunk Őtet látni szemlítésével. Tudgyuk, ugy-mond az Apostol, hogy a' Christus hit által lakik a' sziveinkben: mert a' Christus a' hitben,

Eccles. 2. 4.
9. 12.

2. Cor. 5. 6. 7

Eph. 3. 6. 17

hit az elmében, az elme a' szivben, a' sziv a' melyben. Annak okáért a' hit által téged tisztellek teremtő Istent, imádom a' meg-váltót, várom az üdvözítőt: hiszem, hogy látom minden teremtett állatokban, hogy benne nem vagyon: és hogy a' melly mindeneknél ki-mondhatatlanul gyönyörűsegesbb és boldogabb, magamban ismérem Őtet. Mert az Atyát, és a' Fiút a' Sz Lélekkel ismerni örök élet, Tökélletes boldogság, leg-főbb, (nagyobb) gyönyörűség.

6. A' szem nem látta, a' fül sem hallotta, az ember szivébe sem mentenek-fel, melly nagy dicsőség, melly

Esa. 64. 6. 6.
1. Cor. 2. 9. 9

1. Cor. 13.
9. 12.

nagy édesfűg, és gyönyörűség, talál bennünket abban a látszóban; mikor az Isten színről színre fogjuk látni, a' ki a megvilágosított világossága, a' gyakoroltattak nyugodalma, a' hazatérőknek hazája, az élők élete, a' győzedelmek koronája. Így az elmében ama' felfüggesztett Háromságnak néminemű képét találom, a' melly felfüggesztett Háromságnak elmélkedésére, szemlélgetésére és szeretésére, hogy róla megemlekezzem és ő benne ne gyönyörködgyem, és őtet szívembe kapcsoljam és ő benne elmélkedgyem kell tellyes egész életemet igazitanom; Az elme Isten képe

képe, a' mellyben három nagyon, úgy-mint, emlékezet, értelem és akarat. Az emlékezetnek tulajdonituk mindent, valamit tudunk, ha szinte nem abból gondolkodunk is. Az értelemnek tulajdonitunk mindent, a' mit gondolkodással találunk, és a' mit meg-tanulunk, vagy emlékezetünkben tartunk. Az emlékezet által hasonlók vagyunk az Atyához, az értelem által a' Fiúhoz, az akarat által a' Szent Lélekhez. Nincs bennünk semmi hasonlatosabb a' Sz. Lélekhez, mint az akarat, vagy a' szeretet, melly a' méltóságosbb akarat. Mert a' szeretet az Urnak ajándéka, annyira hogy

az Isten ajándéki közzül egy szincs ennél méltóságosbb, vagy nagyobb. Mert szeretnek, melly az Istentül va-
 gyon, és Isten, tulajdonképen a' Sz. Lélek mondatik, a' ki-által az Isten szeretete ki-ontatott a' sziveinkbe, a' ki-által a' tellyes Sz. Háromság lakik bennünk.

1. *Johan. 4.*
 6. 8.

Rom. 5. 6. 5.

Johan. 14.
 6. 23.

FI. R E S Z.

Az embernek nyavalyás voltáról, és az utolsó ítélet meg-vizsgálásáról.

1. **A** Kűlső ember szeret, azoktul az atyáktul jövők, a' kik engem kárhozová tettek, minckelőtte születtettem volna.

A

A' bűnösök az ő bűnökben bűnöst szűltenek, és a' bűnnel tápláltak. Nyavalyások nyavalyást hoztanak. bé ez élet nyavalyáira. Semmit nem vettem tőlök egyebet nyavalyánál és bűnnél, és eromlandó testnél, a' mellyet hordozok. Azokhoz sietek pedig, a' kika' testi halál-által innét ki-költöztenek. Mikor azok koporsóit megtekintem, nem találok azokban egyebet, hanem csak hamvat és fergét, bűzt és irtozást. A' mi én vagyok, ők azok voltak: és a' mi ők, én a' lészek. Mi vagyok én? Ember, el-olvadó, folyó nedveségből. Mert a' fogantatás szempillantásában emberi

B 4

mag,

Job. 10.
9. 10.

magból fogantatott voltam; annak-utánna tajték, melly a' mellé meg-oltarván, és lassan lassan nevedvén, testélőn. Végtére sírva és jajgatva, adattam e' világ szám-kivetésének: és imé már meghalok tellyes lévén álnokságokkal és utálatosságokkal. Es majdan ama' kemény bíró elcibe állattatom cselekedetimről való szám-adásra.

2. Jaj nékem nyavalyásnak, mikor el-jő az ítélet napja; és meg-nyíttatnak a' könyvek, a' mellyekből az Urnak bé-mutatandó minden cselekedetim, és gondolatim, elő-olvastattatnak. Akkor fejemet le-hajtván, gonosz lelkem-ismereti magá-

ga meg-szégyenlése miatt, az ítéletben az Ur előtt rettegve és szomorkodva fogok állani: elő számlálgatván az én gonofságim vétkeit. Es mikor felőlem ezt fogják mondani, imé az ember és a' cselekedeti, szemeim elcibe álalom minden vétkeimet és bűneimet. Mert az Istennek néminemű ereje által léssen, hogy kinek kinek az ő jó, vagy gonos, cselekedeti emlékezésébe jutattassanak, és az elmének csodálatos gyorságával meg láttattassanak, hogy a' tudás vagy vádollya, vagy mentse a' lelki-isméretet, és így edgyűt mind ki-ki, s' mind minnyájan meg ítéltessenek. Itéletet télsen.

ki-ki a maga cselekedetiről.
 Es mindeneknek mindē tit-
 kai mindenek előtt ki-nyil-
 latkovalésznek. Mert a' mi-
 most szégyenlünk meg-val-
 lani, akkor mindeneknek
 meg-jelentetik: és valamit it-
 ol-titkolván tapogatónk, az
 ott a' bőszzú-álló tűz mind
 meg-égeri. Mindenütt a' ke-
 gyetlen tűz, gyepő el-ragad-
 va (az az, szabadon) fog urak-
 kodni. Es az Isten mennél
 több ideig vár bennünket,
 hogy meg-jobbuljunk, an-
 nál keményebben itél meg-
 ha el-mulattjuk.

2. Annak-okaért miért
 kívánnjuk annyira az életet,
 a' mellyben mennél több ide-
 ig élünk, annál több bünt val-
 lunk?

lünk? Mennél hosszabb az
 élet, annál számofabb a' vé-
 tek. Mert naponként neve-
 kednek a' gonoszok, el-vo-
 natnak a' jók. Gyakorta el-
 változik az ember a' jó sze-
 rencsés és a' szerencsétlen-
 állapot által, és nem tudja
 mikor hal-meg. Mert a' mint
 az égen a' fenyves csillag gyor-
 san fűt és hirtelē el-fogy: és a'
 mint a' tűz sikkácskája hamar
 el-aluszik és hamuba mégyē:
 úgy hamar vége szakad ez é-
 letünknek-is, a' mint látjuk.
 Mert mikor örömeit és győ-
 nyörűsegesen lakik az ember
 e' világon, és alittya, hog' sok
 ideig fog élni, és sokakat
 hosszszú időre rendel meg-
 cselekedni, hirtelen a' halál-

ra ragadtatik, és a lélek egy szempillantásban a' testből ki-véterik. Mind az által a' lélek nagy félelemmel és fájdalomokkal válik el a' testül. Mert el-jűnek az Angyalok, hogy fel-vegyék azt, és el-vigyék a' felendő, rettenetes bíró ítélő-széki eleibe. Es akkor meg emlekeztvén az ő gonosz és igen gonosz cselekedetiről, a' mellyeket éjjel és nappal cselekedett, reszketni fog: és az el-fútásra okot fog keresni, és magának napot kérni, mondván: Adgy nekem avagy csak egy óráig való időt.

3. Akkor a' cselekedetek mint ha egygyütt szolván, mondanák: Te cselekedtél

min-

minket, te cselekedetid vagyunk: el nem hagyunk téged, hanem mindenkor teveled leszünk, veled egygyütt megyünk az ítéletre. Az élet is sok és külömb-külsömb-féle vétkekről fogja, azt vádolni, és sok hamis tanuságokat is találnak ellene, noha az igazak elégendők lehetnének kárhoztatására. Az ördögök pedig azt rettenetes orczával és iszonyatos tekintettel fogják rettegteni. Fölötte nagy dühösséggel fogják, azt üldözni, és meg-fogják mind rettenetes képpen, s' mind iszonyatos képpen, akarván meg-tartani és birni, ha nem lesz a' ki meg-szabadítsa, akkor a'

B 7

lélek

lélek szemeit, száját és a' testnek egyéb érzékenységét, a' mellyek által ki szokott volt menni és gyönyörködni a' külső dolgokban, bé-zárva találván; magához tér: és látván hogy csak egyedül nagyon meztelen, felőtte nagy rettegéssel el-rémülvén a' kétségben való elessémiat meg-fogyatkozik magában és maga alá-eszik. Es mivel-hogy; a' világ szerete- te és a' test gyönyörűsége miatt, el-hattra volt az Istennek szeretetét, nyavalyás az olly nagy szükségére orájában el-hagyattatik az Istenről, és az ördögöknek adattatik a' pokolban való gyötrelmre. Így a' bűnös embernek lelke, a' melly

a' melly napon és órán nem tudgya el-ragadratik a' halál- tul, és el-választatik a' testül, és el-mégyen tellyes nyavalyákkal refzketve és bánkod- va. Es mivel-hogy nincs semmi-mentsege, mellyet a' bűneiért mutathatna, el-ájul és fél az Isten színe előtt meg- jelenni.

4. Felőtte nagy irtozással meg-rendül, és sokféle gon- dolatok hévességétől gyötret- tetik, midőn a' test el-válásá- tul kényszerítettvén és min- denektől el-hagyattatván, magát és ama' határt meg- gondollyá, a' mellyhez kö- zelget, és egy-kevéside mul- va azt talállyá, a' mit örökké el nem változtathat. Meg- gon-

gondollya bizonyára, melly nagy keménységgel jő-el az örökké-való bíró: és az olyan nagy igafságnak keménysége előtt életéről micsoda számot ad. Mert noha ugy minden cselekedeteket, a' mellyeket meg-ismérhetet, el-került, távoztatott mind-az-által, a' kemény bíró színe eleibe jövé, azok-tul fél leg-inkább, a' mellyeket magában meg nem ismerhetett. Nevekedik a' félelem midőn meg-gondollya, hogy ez élet útát véteknélkül el nem végezhetette. Es hogy még az-is, a' mit dicsiretesen élt, nem volna valami véteknélkül, ha a' kegyesség felte-tételével ítéltenck-

nék-meg. Mert kicsoda gondolhattya-meg, az idő cikelyei-által, mennyi gonofságokat cselekefzünk, és mennyi jókat mulatunk-el cselekedni? Mert, a' miut a' bűn a' gonosznak meg-cselekedése, ugy a' vétek a' jónak el-hagyása. Mert nagy kár-val-lás, mikor se jót nem cselekefzünk, se jót nem gondolunk, hanem a' szívünknek meg-engedgyük, hogy a' hiúságokon és az haszontalano-
 kon nyargallyon. Mind-az-
 által igen nehéz a' szívet meg-tartoztatni, és a' tilalmas gö-dolatok-tul meg-oltalmazni. Igen nehéz ennek-felötte a' földi foglalatosságokát-is bűnök-nélkül szolgálatni.
 Mi-

*A bűn és
 a' vétek kö-
 zött való
 különbség.*

Minek okáért, magát senki meg nem ítélheti és tőkelle-
resen meg nem ismérheti; ha-
nem, sok gondolatok alá vet-
tetvén, valami módon ismé-
retlen marad magának, hogy
bizonyára, a' mit szenved,
nem tudja. Azokáért a' ki-
meneteltül kényszerítettvén,
csak az igen gyenge felelem-
tül-is meg-retten: Mert ha
szinten azokat, a' miket tud,
emlekezésbe juttattya-is,
hogy soha el nem mulatta,
mind-az-által fél azoktul, a'
miket nem tud.

III. RESZ.

A' Lélek méltóságáról.

O Lélek, melly meg-je-
gycztettél az Isten ké-
pével

képével, fel-ékesítettél ha-
sonlatosságával, el-jegyeztet-
tél hittel, lélekben jegy. ru. *Ofe. 2.9. 209*
hával meg-ajándékoztattál,
vérrel meg-váltattál, az An-
gyalok közzé számláltattál,
a' boldogságnak bé-foghato-
ja, a' joságnak örök öse, a' bi-
rodalomnak részefe, mi dol-
god néked a' testtel, a' melly-
től ezeket szenveded? A' test
miatt, másnak bűnci tulajdo-
nítottatnak néked: és a' te igas-
ságid ollyannak tartatnak
mint a' havi-folyásosnak ru. *Esa. 64. 6. 6*
hája: és teñen magad-is sem-
mi éretettél, és mint egy sem-
mi és hcába-valóság úgy tar-
tatol: A' test, (a' mellyel olly
nagy társaságod vagyon.)
semmi nem egyéb, hanem
rom-

Sir. 10. v. 13

romlandó ékefességgel felruházott testé lett tajték: de léfzen az, a' mikor nyomorult edelele léfzen. Mert akár mint ékesítteflék, ugyan csak mindenkor test. Ha szorgalmatoson meg gondolándod, a' szádon és az orrodon és a' testednek egyéb veréték lyikain mi mégyen-ki, soharosfzabb ganyét annál nem láttál. Ha egygyül-egygyik minden nyavalyáir meg-akarod számlálgatni, mint terheltetett-meg a' bűnökkel, mint hálóltatott-bé a' vétkekkel, gerjedezzén a' kívánságokkal, mennyi foglalatosága légyen a' szenyvedésekkel, vagy elméje meg-háborodá-

rodásival, mint ferteztetett-meg meg-csufolásokkal, légyen hajlando minden gonoszra és vétkekre, tellyefnek találod minden szégyen vallással és gyalázattal. A' test *Pfad. 144.* miatt az ember a' hiúsághoz hasonlová lött; mert abból vette magához a' kívánságok vétkét, hogy attól fogva tartassék; és meg horgasztatik, hogy szeressé a' hiúságot és cselekedgyék álnokságot.

2. Gondold-meg ô ember mi voltál léted, vagy születésed előtt, és mi vagy léted, vagy születésedtől fogva mind srintén haláloed orájáig, és mi léfz ez élet után. Bizonyára volt, a' mi nem voltál: annak-utánna egy alá-

va-

való materiából lettél, és
roszsz posztoba bé takartat-
ván, az anyád méhében a' ha-
vi vérrel tápláltattál, és a' te
öltözõ ruhád a' hártya burok
vólt. Igy öltöztetvén és é-
kesítettvén-fel jöttél hoz-
zánk; s' nem emlekezel meg-
melly alá való légyen a' te e-
redeted. Szépséged, a' nép-
nek kedveskedése, az iffiúság
forrósága és a' gazdagságok
elragadták tőled isméretit,
mi légyen az ember. Sem-
mi nem egyéb az ember, ha-
nem büdös mag, ganéjok
sákja, feregkeledele. Az em-
ber után fereg, a' fereg után
büdösség és irtozás. Igy nem
emberré változik minden
ember. Azokáért miért kevély-
ke-

kedel, ô ember, meg-gondol-
ván hogy alá-való mag vól-
tál, és meg-öltatott, alutt vér *Job. 10.*
az anyád méhében? Ennek *9. 10.*
felette ez élet nyavalyái és a'
bűn eleibe ki tétetött, a'nak-
utánna fereg és a' feregkele-
dele lézsz a' koporsóban.
Mit kevélykedel por és ha-
mu? a' kinek fogantatása bűn, *Sir. 10. 6. 9.*
születése nyavalya, élete bűn-
tetés, halála szorosság? Hon-
nét kevélykedik az ember, a'
kinek fogantatása bűn, szüle-
tése büntetés, élete munka,
halála szűkség? Miért hizla-
lod a' testedet és ékesited
drága dolgokkal, mellyet rö-
vid napok után a' koporsóban
a' feregkeledele emésztnek meg:
a' lelkedet pedig né ékesited
jó:

jó cselekedetekkel, mellynek bé kell mutattni az Istennek és az Angyaloknak mennyekben.

3. Miért tartod semminck a' lelkedet, és annál nagyobbra bõcsüllöd a' testedet? Az afzszonnak szolgáló leánkodni, és a' szolgáló-leánynak afzszonkodni, nagy gonoszul való élés, illetlen ség. Bizonyára a' lélek árrára az egész világot nem bõcsülherni. Mert az Isten az õ lelkét (életét) nem akarta adni az egész világért, a' mellyet az emberi lélekért (vagy az ember lelkeért) adott. Azokáért nagyobb a' léleknek árra, melly csak egyedül a' Christus vérével váltathattott.

tott-meg. Tehát kicsoda váltáságot adíz a' lelkedért, a' ki semmiért adod azt? Nem az Isten Fia szállot-é alá, midõn az Attya kebelében volna, az õ királyi székébõl érte, hogy az õrdõg hatalmából meg-szabadétná? Mellyet mikor látott volna, hogy a' bûnök kötelibe beháloltatott, csõlõdött volna, és hogy szintén már az õrdõgöknek kellettnek adattatni, hogy el-kárhoztarnék õrök halállal: Sira azon, a' melly magán nem tudott sírni. Nem csak sírt pedig, hanem még meg-is engedte magát õletni, hogy azt az õ drágalatos vérének árrán meg-váltaná. O halandó ember néz-

Marth. 16.
9. 16.

Job. 1. 9. 18.

Aspice mox.
talis pro te

C zed

*datur ho-
stia xpi.*

zed, illyen áldozat adatik
retted. Ísmérd meg, ó en-
ber, melly nemes légyen a
lelked, és melly nehezek vo-
tanak annak a' sebei, a' me-
lyekért az Ur Christustna
meg-kellett sebesíttetni. Ha
azok halálra, még pedig örök
halálra valóak nem volnának,
az Isten Fia soha azok orvos-
ságaért meg nem halna. Az-
okáért ne tartsd a' te lelket
szenvédésért alá-valónak, a'
mellyen olly nagy egygyűlt
szenvédésért látod a' felségel-
nek. Könyveket hullatott ó
éretted, mosd meg te-is min-
den éjjel a' te ágyadat a' szive-
d meg-keferedése és köny-
hullatásid szüntelen volta-
val ki-ontotta ó az ó vére-
oncs-

Psal. 6. 7.

oncs-ki te-is a' tiédet tested-
nek minden-napi sanyarga-
tásával. Mellyet ha egyszer
a' Christusért le nem teherfz
csak valami engedelmesbb,
de több ideig való mártý-
romság-által régy-le. Ne
nézz arra mit akar a' test, ha-
nem a' mit a' lélek kíván.
Mert akkor léssen dicsőffé-
ges, a' mikor viszsza-tér Iste-
néhez. Mind-az-által úgy,
ha a' testből semmi bünt el
nem viszen magával, és ma-
gáról le-mosánd minden u-
tálatosságot.

4. Ha pedig azt mondod,
kemény beszéd ez, nem utál-
hatom-meg a' világot, és
nem gyűlölhetem-meg a' te-
stemet; mondhatza meg
né-

nékem hol vadnak a' világ-
nak szeretői, a' kik ez előtt
nem sok idővel velünk vol-
tanak? Semmi nem maradt-
meg tőlök, hanem csak ha-
mu és fergek. Gondold meg
szorgalmatoson, mik, vagy
mik voltak. Emberek vol-
tak, a' mint te; ettek, ittak,
nevettek, jókban mulatták
napjokat, és egy szem-pillan-
tásban alámentenek a' po-
kolra. Itt a' testek a' fergek-
nek, és amott a' lelkek adatik
a' tűznek, míg ismét a' sze-
remséttlen társasághoz adat-
tatván örök rúzra vettesse-
nek, a' kik a' vétkekben tár-
sak voltak. Mert egy bünte-
tésre kötelesek, a' kik a' vé-
tekben azon egy szeretet-
köt-

Job. 11.
9. 13.

köt egyben. Mit használt
nékik a' hiúságos dicsőség,
a' rövid vigaság, a' világ ha-
talma, a' test gyönyörűsége,
a' hamis gazdagságok, a' nagy
nemzet, és a' gonosz kíván-
ság? Hol vagyon a' nevetés,
hol a' tréfa, hol a' kérkedé-
kenység, hol a' tiszteffeg kívá-
nás? Az olyan nagy viga-
ságból, melly nagy szomorú-
ság? Az igen kicsiny gyö-
nyörűség után, melly nehéz
nyomoruság? Abból a' vi-
gadozásból nagy nyomoru-
ságba, nagy romlásba és nagy
gyöttelembé estek. Valami
rajtok meg-történt, rajrad is
meg-történhetik, mert em-
ber vagy. Embert a' földből,
agyag az agyagból. Földből

vagy, és a földből élsz; és a földbe térsz, mikor eljő a maz utolsó nap, melly hirtelen jő el; és ne talám ma lésszen. Bizonyos hogy meghalsz: de bizonytalan mikor, vagy hogy, vagy holott. Mivel hogy a halál téged mindenütt vár: te is, ha bölcs vagy, azt mindenütt várjad. Ha a testet követed, a testben büntettetel meg. Ha a testben gyönyörködöl, a testben gyötrettetel. Ha drága ruhákat kívánsz, a ruhák ékeffégeért moly tetítetik alád, és a te lepled fergék lesznek. Mert az Isten igazsága egyebet nem ítéltet, hanem csak a mit érdemlenek a mi cselekedetünk.

Esa. 14.
G. 11.

tink. Mert a ki inkább szereti a világot, hogy sem az Istent, e világi állapotot, hogy sem a Kalasztromot (a mennyeknek országát) a torkoságot, hogy sem a mértékletességet, a bűjaságot, hogy sem a szűzességet: az ördögöt követi és azzal az ördök kinbamegyen.

5. Minémű szomorúság (ítélhetse meg) leszén akkor, minémű sírás, minémű bánat, mikor az istentelenek elválasztatnak a szentek társágától, az Isten színe látásától, és adattatnak az ördögök hatalmába, elmennek azokkal az ördök tűzre, és ott mindenkor végetlen sírásba és foházkodásban, s nyögés.

gésben lesznek? Mert a' Paradicsom bődög hazájából megszűz számkivettetésén. az örök gehennában gyötrettetnek, világozságot soha nem látnak, soha meg. hivősitést nem nyernek; hanem ezerfűz való ezer esztendeig a' pokolban gyötrettetnek és onnét soha meg nem szabadulnak. A' holott az. is, a' ki gyötör. soha el nem fárad: se a' ki gyötrettetik soha meg nem hal. Mert ott a' tűz úgy emészti, hogy mindenkör meg tart: a' gyötrelmek úgy cselekedtetnek, hogy mindenkör meg. újittatnak. Ki ki pedig a' bűnnek minémű volta. szerént szenvedendő a' gehenna büntetését: és a' bűn

bűnhöz hasonló, az ő vétke. se hasonloihoz, adatik gyötrettetni. Ott semmi egyéb nem hallatik, hanem csak sírás és jajgatás, sóhászkodás és ordítás: szomorúságok és sógak csikorgatási: és ott semmi egyéb nem láttatik, hanem csak férgek és a' gyöttrőknek ál. orczás tekiateti, és az ördögöknek iszonyatos tündéri. A' kegyetlen. férgek fogják mardosni a' szívnek belső részeit. Itt fájdalom, innét fejelem, nyögés, álmétkodás, el. ájulás és iszonyatos fejelem. Es nyavalyások égnek az örök tűzben örökkön örökké. Te. stekben gyötrettetnek a' tűz által: lelkekben a' lelki. isméret:

ret ferge által. Ott el. szenvedhetetlen fájdalom léfzen, rettenetes felelém, hasonlíthatatlan búz, a' léleknek és a' testnek halála bocsánat és irgalmasság reménsege nélkül. Mind-az-által ugy halnak meg; hogy mindenkor élnek: és úgy élnek, hogy mindenkor meg-halnak. Igy a' bűnös embernek lelke, a' bűnei miatt vagy a' pokolban gyötrettetik, vagy, a' jó-cselekedetekért, a' Paradiesomba helyheztertetik. Azért most a' kettő közzül az egyiket választjuk, vagy hogy az istentelenekkel mindenkor gyötrettesünk, vagy hogy a' Szentekkel mind örökké vigadgyunk. Mert a'

jó és a' gonosz; az élet és a' halál előnkbe tétettek: hogy a' mellyre akarjuk, kezünket ki nyújtsuk. Ha, a' kinok bennünket nem rettentnek, csak a' jutalmak hijanak.

I V. R E S Z.

A' mennyei Hazának jutalmairól.

- J** utalom az Istent látni, az Istennel élni: az Istennel lenni; az Istentben lenni, a' ki mindenekben minden léfzen: az Istent birni, ki a' leg-főbb jó. Es a' holt a' leg-főbb jó, ott a' leg-főbb boldogság, a' leg-főbb gyönyörűség, igaz, vagy valóságos szabadság, tőkélletes

1. Cor. 13.
6. 28.

Szeretet, örökké való csendesség, és csendes örökké valóság. Ott vagy ő az igaz, valóságos vigaság, a' tellyes tudomán, a' mindē fűpesség és mindē bódogság. Es ott békefűg, kegyefűg, jóság, világofság, jóságos cselekedet, tífűtefűg.

Gaudia, latitiae, dulcedo vitae perennis.

Gloria, laus, requies, amor & concordia dulcis.

Eöröm, vigaság, édesfűg, örök élet, Dicsőfűg, dicséret, nyugalom, szeretet, és édes egyenesfűg. Igy az ember bódog lész az Istenel, a' kinek lelke ismérteiben bűn nem találratik. Megláttya az Istent akarattyára, bírja gyönyörűségére, éliked-

kedvére. Megláttya az örökké valóságban, fűnlük az igazságban, örűl a' jóságban. A' mint örökké valósága lész az a' meg-maradásban, úgy könnyűfűge az ismérteben, és bódogsága a' nyugodalomban. Mert pólgára lész az ama' szent várasnak, a' Apoc. 21. 6. 10. seq. mellynek pólgari az Angyalok, temploma az Atya Isten, fűnyefűge a' Fiű, szerete a' Sz. Lélek. O mennyei váras, és csendes hajlék, kővér és bérhaza! melly mindent magában foglalű: valami gyönyörkötűt, a' népeid morogolodás nélkül való, a' lakóid csendeszek, az emberidnek nincs semmi fűűkűgűgek! O melly dicsőfűgefek Pf. 87. 6. 3.

mondattak felőled Isten vá-
 rása: te benned lako hely va-
 gyon mint minden vigadók-
 nak lako helye. Minnyájan
 vigadoznak örömben és vi-
 gaságban, minnyájan gyö-
 nyörködnek az Istenben: a'
 kinek tekinteri szép, orczája
 ékes, beszéde édes. Gyönyö-
 rúfeges a' látásra, kedves a' bi-
 ráfra, édes az élésre. Eő ma-
 gában és magában elégendő
 az érdemre: elégendő a' ju-
 talomra, és ő kivüle semmi
 nem kerestetik: mert ő ben-
 ne minden meg, találtatik
 valami kívántatik. Minden-
 kor szabad ő reá nézni, min-
 denkor birni, mindenkor
 benne gyönyörködni és ő
 véle élni. Eő benne világo-
 sit-

sttatik meg az értelem, és
 tisztéttatik meg az indulat
 az igazságnak ismértire és
 szereretire. Es cz az ember-
 nek minden java, tudni illik
 az ő teremőjét ismérni és
 szeretni.

2: Azokáért micsoda
 esztelenfég gyötör bennün-
 ket, hogy a' vétkék űrmé-
 szomjuhozuk, hogy e' világ
 hajó törészet követtyük, hog'
 a' mulandó élet szerencsét-
 lenfégét szenvedgyük, hogy
 az istentelen kegyetlenség-
 nek uralkodását hordozzuk:
 és hogy nem röpülünk inkább
 a' szentek bődogságára, az
 Angyalok társaságára, az o-
 da fél való vigaság innepe
 napjára, vagy pompaságára,

Ez. 34. v. 9.

az elmélkedő élet gyönyörűségére, hogy bé-mehetsünk az Ur hatalomságiba, és láthassuk az Ő jó-vóltának felgyebb büvölködő gazdagságát? Ott meg-kostoljuk, és meg-láttuk, melly édes légyen az Ur, és melly nagy sokasága az Ő édességének. Meg-láttuk a' dicsőség ékességét, a' szentek fenyelegését és a' Királyi hatalomságnak tisztességét. Meg-ismerjük az Atyának hatalmát, a' Fiúnak bölcsességét, a' Sz. Léleknek igen kegyes kegyelmességét: és így léssen bennünk ama' felféges Sz. Háromságnak ismérői. Most a' testeket test által láttuk, a' testek képeit is lélekben szem-

szemlélgettyük: akkor pedig magát a' Sz. Háromságot az elménknek tiszta nézésével láttuk. O boldog látás, látni az Istent magában, látni magunkban, és magunkat Ő benne boldog gyönyörűségben, és gyönyörűséges boldogságban. Valamit kívánunk mindenünk meg-lészen, többet semmit nem kívánván. Es valamit látunk, szerettyük, boldogok lévén, magával a' szeretettel. Boldogok a' szeretet édességével, és az szemlélés gyönyörűségével. Ez léssen summája annak a' szemlélésnek, vagy elmélkedésnek: ez léssen summája annak a' boldogságnak; mert meg-értetik.

tik a' tőkélletes Istenfeg az ő
 tisztá mivóltában, megfo-
 gattatik abban a' megfog-
 hatatlan Háromság, ki nyi-
 latkozva lélsznek az Istenfeg-
 nek titkai, megláttatik és
 szeretterik az Isten; és e' látás
 és gyönyörködés az ember-
 nek tellyes szivét bé-tölt-
 vén és meg-clégérvén, tel-
 lyes el-végezése lélszen an-
 nak a' bódogságnak. Egy
 nyelvek lélszen mindenek-
 nek, fáradhatatlan örömök,
 egy indulattyok, örökké-va-
 ló szeretetek: ki-nyilatkoz-
 va lélszen az igaság, bé-tel-
 lyesedik a' szeretet, tőkélle-
 tes lélszen a' testnek és a' lé-
 leknek társasága, fenyeske-
 dik mint a' Nap a' meg-di-
 cső-

csőttetett emberi természet.
 Csendes és egyenes lélszen.
 a' testnek és a' léleknek társá-
 sága. Az Angyaloknak és az
 embereknek egy örömök
 lélszen, egy beszélgetések,
 egy lakodalimok. A' szeretet
 nem lankad-el, se el nem ol-
 vad az atya-fiúi szeretet.
 Mindenjök jelen-lévén, nem
 lélszen az el-hallasztásnak
 semmi szorongatása; mert az
 Isten felségének bódog je-
 len-léte, mindeneknek min-
 den lélszen; és a' mindenha-
 toság, a' bölcseség, a' béke-
 ség, az igaság és az értetem,
 közönleges lélszen minde-
 neknek. Nem lélszen abban
 a' békeségben a' nyelveknek
 el-ozzlása, hanem az erköl-
 csök.

csöknek és az indulatoknak békefegyves és egygyező egyneffége. Annak a gyönyörűségnek hívős patakában többé semmit nem kíván a bővleges meg-elégedés, olly nagy lézzen a bődogság. Mert ott nagy bővlege lézzen a bődogságnak, fellyül-haladása a dicsőffégnek, és fellyebb bővelkedése a vigaságnak.

3. De kicsoda méltó ezekre? Bizonyára az igaz penitentzia-tartó, a jó engedelmes, a szerelmes társ, a hív szolgálga. Az igaz penitentzia-tartó a munkában és a fájdalomban mindenkort bänkodik az el-multakon és a következendők el-rávoztat-

tatásában. munkálkodik. Mert az igaz penitentzia, a bänkön, az időnek el-mulatása-nélkül, szüntelen bänkodni: úgy siratni a meg-cselekedett bänköt, hogy ne cselekedteffenek a mellyeket meg-kellene siratni. Mert meg-csufoló nem igaz penitentzia-tartó, a ki még azokat cselekeszi, a mellyeket meg-kell bänni. Azért ha igaz penitentzia-tartó akar szlenni, szünnyél-meg a bänköt, és ne vétkezzél többé: mert heába való penitentzia az, a mellyet következendő bänk meg-ferteztet. Minden jó engedelmes adgya mind akarattyát, mind nem akarattyát, hogy mondha:

Micsoda az igaz penitentzia.

Psal 57. 6. 8 *108. 9. 1.* *hassa:* Kész az én szívem Isten, kész az én szívem. Kész megcselekedni valamit parancsolánsz, kész a te intésekre, intéseknél hamarébb tenéked engedni, kész a te dolgaidról szorgalmas gondot viselni, felebarátimnak szolgálni, magamat megőrizni és a' menyeciek elmélkedésben megnyugodni. A' szerelmes társ örömeit szolgál mindeneknek, terhére nincs senkinek. E' örömeit szolgál mindeneknek: mert az Istenhez ártatos, felebaráttyához kegyes, a' világhoz jozan: az Urának szolgája, felebaráttyának társa, a' világnak Ura. A' fellyeb valokat tartya öröme, az egyelő-

ket társaságára, az aláb valokat szolgálattya: nincs senkinek nehézségére, hanem az aláb. valokat, vagy az sokat a' közepszerűek szolgálattya, és a' fellyeb. valok tisztességére fordítva; a' fellyeb. valokat követvén, a' alacsonokat vonván azoktól birattatván, ezeket birván: a' hiv szolgálatos az Isten elmélkedésben, és a' maga őrizetiben.

4. Azokaért eléb a' magad őrizetiről visely szorgalmas gondot, annak utánna meg értvén hogy a' magad szorgalmatosságával soha nem vagy elégendő a' magad őrizetire, az Isten kegyelmeit meg kell kérjed, és ísmég a' te

te teremtd jó és kedves és
tökéletes akarattjának bē-
ned való szemléltetésére, a'
Sz. Angyalok védelmezését,
és minden Christussal or-
száglok őltalmát kérjed ma-
gadra: fűs-által mindeniken,
esfedezél mindeniknek, és
egygyütt kiálcs mindenik-
hez, és mondgyad: Kőnyő-
rűlyetek rajtam, Kőnyőrű-
lyetek rajtam, ottan csak ti
barátim. Fogadgyatok-bé a'
ti el futottatokat, de bátyá-
tok fiát, de vér-szerént való
atyátok-fiát a' Meg-váltó vé-
rében. Imé, a' szegény az aj-
tó előtt áll, kiált és zörget:
nyífsátok-meg a' zörgető-
nek, és egygyütt vigyétek ő-
tet szintén a' Királyig: hogy

*Figyázzon
Kvassad.*

*Job. 19.
v. 21.*

le-burulván előtte, meg-be-
szélljem néki minden én-
nyomoruságimat és szűk-se-
gimet a' mellyeket szenved-
tek: Végezetre pedig a' te
Lelki-pásztorodnak a' te szí-
vedet minden te szándéko-
dásiddal ki-jelencsed: semmi
bűn ne maradgyon benne
a' melly tisztá vallás-tétel ál-
tal el ne töröltesse. A' Jēsus
Christus-is, mint egy pecsé-
tet, helyhesztessed a' szived-
re. Mert mikor a' Christus a'
szív ajtaját őrizi, és ő a' szív-
nek ajtón állója, hogy ő ál-
tala mennyenek-bé és men-
nyenek-ki a' szívnek minden
cselédi, ottan mindgyárt-
nyomban jelen vadnak az ő
ezer-szer-való ezer Angyali,
D àkik

a' kik írását állanak a' külső
 érzékenységek ajtaján, és ide-
 gen nem mér rohanni azok-
 ra a' rettenetes hadi-rendek-
 re, az ajtón állónak tisztele-
 te-ért, és az Angyalok őrizte-
 te-ért.

V. RESZ.

*Mint kell az embernek ma-
 gát meg-vizsgálni.*

I. **A**' Te ártatlanságodnak,
 tiszta életednek szor-
 galmatos meg-vizsgálója, a' te
 életedet minden-napi fel-rá-
 zogatással vizsgáld-meg. Fi-
 gyelmezz reá szorgalmato-
 son, mennyiben nevedel,
 vagy mennyiben fogvatko-
 zol: minémű légy erkölcsid-
 ben

Mint kell az ember mag: 57

ben és minémű indulatid-
 ban: melly hasonlatos légy
 az Istenhez, vagy melly nem
 hasonlatos, melly közel, vag'
 mely távol, nem helyek köz-
 be-vetéssel, hanem erköl-
 csök indulattyával. Igyekez-
 zél magadat meg-ismérni:
 mert sokkal jobb és dicsére-
 tesbb vagy, ha magadat meg-
 isméred, hogy sem, ha maga-
 dat el-mulatván, az égi-jelck
 járását, a' fűvek erejét, az em-
 bereknek complexioit, vagy
 tekintetekbe bé-foglaltatott
 minéműségét, az állatok ter-
 mészetit, és minden men-
 nyiek és földiek tudomá-
 nyát tudnád-is. Azért add-
 meg magadat magadnak: és
 ha nem mindenkor, vagy

gyakorta, csak néha. Birjad indulatodat, igazgassad cselekedetidet, jobbicssd-meg járásodat. Ne maradjon bened semmi fenyétékrelen: minden által-hágásodat szemeid eleibe rakogassd. Allassad magadat magad eleibe, mint egy más eleibe, és úgy jajgassad magadat, sirassad alnokságodat és bűneidet, a mellyekkel az Istent megbántottad, jelencs-meg néki nyomoruságodat, mutssad-meg néki ellenséged gonofságait. Es mikor magadat elötte könyhullatásodban fonnyasztándod, kérlek emlékezzél-meg én rolam-is.

2. Mert én az időtől fogva hogy meg-ismértelek téged,

ged, a' Christusban szeretlek téged, és oda viszem emlékezeted, a' holt a' tilalmas gondolat-is kin, és a' tisztesség-is meg-jutalmazást érdemel. Mert mikor az Istennek óltára előtt állok mint bűnös, de Pap, követ engem a' te emlékezeted. Te pedig, ha engem szeretsz, másat meg-adod nékem, és részes-sz térsz a' te imádságodban. Ott meg-emlekezés-által ved jelen kívánok lenni, a' holott magadért és jó akaro-idért áitatos imádságot nyújtasz az Istenhez. Ne-is csodálkozzál rajta, hogy azt mondám, jelen: Mert ha engem szeretsz, és azért szeretsz, hogy Isten képe vagyok.

gyok, úgy vagyok néked jelen mint magad magadnak. Mert valami vagy te állatod-szerént, a' vagyok én-is. Mert az Isten képe minden ökos lélek. Annak-okaért, a' ki az Isten képét magában keresi, mind felebaráttját s' mind magát keresi. Es a' ki azt magában keresvén megtalálándgya, azt minden emberekben meg-isméri. Mert a' léleknek látása értelem. Azért ha magadat látod, engemet látsz, a' ki semmi egyéb nem vagyok, hanem a' mité vagy. Es ha az Istent szereted, engem Isten képét szeretsz: és én az Istent szeretvén téged szeretlek. Es így mikor egygyet keresünk és

egy-

Hogy az embernek figyel: 61

egyhez igyekezzünk, egymásnak mindenkor jelen vagyunk, de az Istenben, a' ki-ben egymást szerettyük.

V I. R E S Z.

*Hogy az embernek figyel-
mezni kell az Isteni dicsé-
ret éneklésre.*

I. **M**ikor az Anya-szent-egyházba, vagy a' templomba az imádkozásra vagy az Isteni dicséret éneklésére bemenédesz, a' habozó gondolatok zürzavarját kívül hagyad és a' külső dolgokra való gondviselésről mindenestől-fogva elfelekezszél, hogy egyedül az Istenben elmélkedhesseél. Mert

lehetetlen, hogy valaha az Istennel beszélgethessen, a' ki az egész világgal csak halgatva beszélget-is. Azért arra figyelmezz, a' ki reád figyelmez. Halgasd azt a' ki néked szól, hogy az-is meg halgafson téged a' ki néki szollasz. Ugy léfzen, hogy az Isteni dicséretet meg adásában illendő tisztelettel és szorgalmatossággal légy foglalatós, és a' Szent Írásoknak minden igéire szorgalmatosan figyelmezz. Nem azért mondom, hogy én ezeket cselekedgyé, hanem hogy meg akarnám cselekedni: és bánom hogy meg nem cselekedtem, és meg-cselekedni restellem. Te pedig, a' kinek nagyobb ma-

malaszt, kegyelem adatott, fogadásiddal és áitatos imádásiddal az Urnak kegyes füleit hajtsd magadhoz; könyhullatásiddal és fohászkodásiddal a' te által-hágásidért Őtet kegyelmesen kérjed: és lelki éneklésekkel minden Ő cselekedetiben Őtet dicséred és dicsőítsd. Mert az oda-fel való, mennyei polgároknak semmit nem teszinkáb nézni, (látni), a' felseges Királynak gyönyörűségébbet semmit nem adhatni, a' mint maga bizonyította, a' dicséret áldozattya tisz- *psal. 50.*
zel engem. 9. 23. O melly bődög lennél ha lelki szemeiddel a-
 vagy csak egyszer láthatnád
mint mennek elől a' fejedelmek ps. 68. 9. 26

az éneklőkkel egygyütt a' dobó-
leányzók között? Meg-látnád
kétség-nélkül, melly nagy
gondviseléssel; és melly nagy
örömmel legyenek jelen az
éneklők között, állyanak-
melléjük a' könyörgőknek,
jelen legyenek az elmélke-
dőknek, felettők legyenek a'
nyugovóknak, előttők-jár-
janak a' gondviselőknek és a'
hozzá látóknak. Mert sze-
retik az oda-fel való hatal-
maságnak pölgár-társait; és
azokért, a' kik az üdvösség-
nek örökségét veszik, egy-
gyütt örülnek, azokat meg-
erőstetik, oktattják, óltal-
mazzák és mindenikről gő-
dot-viselnek. Mert minnyá-
jan kívánnyák a' mi el-jöve-

Heb. I. 6. ut.

relünk, mivel hogy mive-
lünk várják az ő várasok rő-
lást fel-épireni. Szorgalma-
toson kérdezkednek, és jó
örömet hallanak a' jók felől,
szorgalmatoson közben-
járnak közöttünk és az Isten
között, a' mi fohászokásin-
kat hiven vévén eleibe, és az
ő kegyelmét áitatoson hoz-
ván alá mi hozzánk. Nem
általkodnak mi társaink len-
ni, a' kik már mi szölgainká
lettenek. Vigadoztattuk ő-
ket mikor penitentiára tér-
tünk. Azokáért siessünk ma-
gunkal bé-tölteni az örö-
mökert.

2. Jaj néked akar ki légy Prov. 26.
a' ki vizsza kívánsz térni az 6. 11.
okádásra, vizsza-térni a' sár- 2. Pet. 2.
6. 22.

Luc. 15.
6. 10.

*Habentur
Verba ista
Ser. 2. in Vi.
gil. Nat.
Dom.*

ra. Véled é hogy az ítéletben megengeszteled azokat, a' kiket olly nagy és olly igen reménlett örömtől akarász meg fosztani? Vigadtanak mikor a' hit vallására tértünk, mint azokon, a' kiket szintén a' pokol kapujátul láttatnak ki hívni. Mi léfzen most ha a' Paradiksom ajtajátul visszsa és hátra térni fogják látni azokat, a' kiknek már egygyik lábok menyekben vagyon? Mert noha testünk ide alá, de szívünk oda fel vagyon. Fúfünk azért nem testünk lépésivel (lábaival) hanem szívünk indulattyával, hanem kívánságunkal, hanem főháfzkodásunkal: mert nem csak

csak az Angyalok, hanem az Angyaloknak teremője is vár bennünket. Vár bennünket az Atya Isten mint fiait és örökösit, hogy minden javaira bizzon bennünket. Vár bennünket az Isten Fia mint atyafiait és örökös társait, hogy az ő születésegyümölcsét és az ő vére árát mutassa bé az Atya Istennek. Vár bennünket a' Sz. Lélek, mert ő szeretet, melyben öröktől fogva eleve elrendeltettünk: nincs is kétség benne, hogy az ő eleve elrendelését nem akarná beteljesíteni. Azokáért, mivel hogy bennünket az egész mennyei tanács ház, vagy udvar vár és kíván. Ki-

vánnjuk mi is azt, mennél nagyobb kivánsággal lehet. Mert nagy szégyen-vallással és orcza pirulással jó abba, valaki azt nagy kivánsággal nem kívánja látni. Valaki pedig abban szüntelen való imádsággal és gyakorlatos gondolkodással forgolodik: innét mind esendefen ki-mégven, s' mind nagy örömmel fogadtatik-bé abba. Azokáért valaholott lejedesz, tennen magadban imádkozzál. Ha távul lélsz az imádság helyétől, (a' templomról) ne keress helyet, mert te magad vagy a' hely. Ha az ágyban lélsz, vagy egyéb helyben, imádkozzál, ott is templom vagy on.

3. Gyakorta kell imádkozni, és a' testet meghajtván, az elmét az Istenhez kell fel-emelni. Mert a' mint nincs egy szem-pillantás is, mellyben az ember az Isten-jó-voltával és irgalmaságával nem élne: Ugy egy szem-pillantásnak sem kell lenni, a' mellyben néki jelen nem-vólna az Isten elméjében. De mondhatnád: En mindennap imádkozom, és az én imádságomnak semmi hasznát nem látom: hanem a' mint ahoz járulok, úgy meggyek is el attól: Senki nékem meg nem felel, senki nem szól, senki semmit nem ajándekoz, hanem heába láttatom magamnak, hogy munkál-

kálkodtam. Így szól az emberi bolondság, nem gondolván-meg, mit igérjen innét az igazság, mondván: Bizony mondom néktek: hogy a' miket kértek az imádságban, hivén el-vészítetek, és meg-lészzen néktek. Azért ne tartsd semminek a' te imádságodat: mert az, a' kinek imádkozol nem tartya azt semminek: hanem minnek-előtte szádból ki-menne, ō azt bé-hadgya írni az ō könyvébe; Es a' kettő közzül egygyiket kételkedés-nélkül kell reménlennünk, mert avagy meg-adgya nekünk a' mit kérünk; vagy a' mit nekünk hasznosb-nak tud lenni. Azokáért az

Isten

Isten felől azt gondollyad a' mit leg-jobbat gondolhatsz, és magad felől a' mit leg-gonoszbbat gondolhatsz. Eő felőle sokkal többet kelhined, hogy sem mint gondolhatsz. *Minden időt, mellyben az Istenről nem gondolkodol, elvesztetnek tartsad.* Mert minden dolog másé, csak egyedül az idő miénk. Annak okáért légy szorgalmatos és valaholott lejendesz, magadé légy. El ne add hanem kölcsön add magadat. Valaholott lélsz, gondolatidat az Urban vessed, és a' te elmédben valami időösséges dolgokról gondolkodgyál. Mert minden hely alkotmatos az elmélkedésre. Azokáért elmédet

Lnc. 22.
9. 12.

Mt. 17.
9. 28.

det a' tellyes bődogsággal meg-újitván, szabadon lakjál magadban, és a' szived szélefféjében alás-feljárván, abban a' Christusnak el-ké-szítettett nagy vacsorálo helyet adgy. Mert a' bölcs embernek elméje, mindenkor az Isten-nel vagyon. Azt mindenkor szemeink előtt kell viselnünk, a' ki által vagyunk, élünk és értünk. Mert hogy lennének, ő autorunk, szerzőnk, és hogy értsünk, ő néki kell tanítónknak is lenni: és hogy bődögök legyünk, ő néki kell a' belső édesse-günk vagy gyönyörűségünk adójának is lenni. Es ebben ismerjük meg magunkban, az ő, az az, ama' felfejes Há-rom-

romságnak képét. Mert a' mint ő magában mind bölcs, s' mind jó: úgy mi is, a' mi értekecskénk-szerént mind vagyunk, s' mind tudgyuk magunkat lenni, és azt lenni és isméri szerettyük.

4. Tehát úgy ély magad dal mint Isten templomával azért, a' mi benned hasonló az Istenhez. Mert az Istennek leg-főbb tiszteleri, őtet tisztelni és követni. Követed, ha Isten felő vagy. Mert az Istennek szent Temploma a' kegyes elme: és az ő leg-jobb óltára annak a' szive. Tiszteléd, ha irgalmas vagy, a' mint ő mindenekhez irgalmas. Mert kedves áldozat az Isten-nek, mindenekkel jól-tenni az Isten-

Sir. 18.
9. 13.

Istenért. Cselekedgyél meg mindeneket mint az Isten. Fia, hogy méltó légy ahoz, a' ki téged méltóztatott fiának hini. Mindenekben pedig a' miket cselekezel, ismerd az Istent jelen lenni. Odd azért magadat, hogy abban, a' mi gonoszul gyönyörködött, vagy a' látásod, vagy a' gondolatod, meg ne kislelessen: se ne szóllyad, se ne cselekedgyed azt, a' mit nem szabad, ha ugyan tetszenek is: és semmi cselekedettel, vagy jellel az Istent meg ne báncsad, a' ki mindenütt jelen láttya, a' mit cselekezel. Nagy őrizet szükséges néked: mert a' mindeneket látó birónak szemei előtt élsz. Mind-

Hogy az embernek figyel: 75

Mind az által ő véle bátor-ságos lehetsz, ha magadat úgy készítéd hozzá, hogy méltóztassék veled jelen lenni. Ha nincs veled kegyelmeszerént, jelen vagyon boszszú állása szerént. De jaj néked, ha úgy vagyon veled. Mert arra haragszik az Isten, a' kit bűneiért meg nem ostromoz. *Mert a' kit meg nem jobbit ostromozva, a' következő életben kárboztattya.*

VII. R E S Z.

A' halálnak meg-gondolása.

I. **B**izonyos, hogy a' halál mindenütt fenekedik reád: lefelkedik utánnad az ördög,

Őrdög, hogy el-ragadgya a
 lelkedet, mikor ki-mégyen-
 testedből. Te pedig ne fély;
 mert az Isten a' ki benned la-
 kik (ha ugyan benned lakik)
 meg-ment téged mind a' ha-
 láltul, s' mind az Őrdög-től.
 Mert hiv társ, s' nem hadgya-
 el az Ő benne bizókat, ha-
 nem ha Ő hagyattatik-el el-
 sőben. El-hagyattatik pe-
 dig, mikor az embernek szí-
 ve a' gonosz és haszontalan
 gondolatok-által, elméje
 búdosásával széllel futkos.
 Annak-okaért azt minden-
 szorgalmatossággal és Őri-
 zettel Őrizned és meg-kell
 tartoztatnod, hogy az Isten
 meg-nyúgodhassék abban.
 Mert minden teremtet-t-alla-
 tok

2. Par. II.
 6. 14.

Jer. 15. 6. 6

Zach. 9. 6. 7

A' halálnak meg-gondolása. 77

között, a' mellyek a' vi-
 napja alatt hiúságokban
 oglalatosok, nem találhatik
 mmi méltóságosbb nem,
 emésbb, nem az Istenhez
 asonlatosbb az emberi sziv-
 . Minek-okaért a' szived-
 semmit egyebet nem ki-
 ar tőled. Tisztíts-meg az-
 t azt, a' tiszta vallás-tétel és
 gyakorlatos imádság által:
 hogy az Istent tiszta szívvél
 áthassad az Istennek szünte-
 en való környűl-nézése-ál-
 Minden helyben légy en-
 delmes néki és figyelmezz
 : és erkölcsidet jobbic-
 meg, hogy légy magadban
 meg-engeszteltetett. Min-
 den embereket szereszd, és min-
 kekkel szeretteisd magadat,
 hogy

hogy békefegyes és Isten fia légy.
Ugy lélsz jó barát (kereszt-
tyén) szent alázatos és igaz,
mikor ilyen lélsz, meg em-
lekezzél én rolam is.

2. Jaj nékem, a' ki ezeket
mondom, és ezeket nem
cselekekszem; és ha valaha
cselekekszem, azokban nem
fok ideig maradok meg; ez-
zek vadnak emlekezetem-
ben, és nem tartom meg é-
letemben. Vadnak beszé-
dimben, és nincsenek erköl-
csimben. A' törvényt szivem-
ben és számban egész nap
forgatom, és a' törvény ellen-
valókat cselekekszem. En-
abbā az Isteni szóllalatról ol-
vasok, de inkább szeretem az
olvasást, hogy sem az imád-
sá-

ságot. Mind-az-által a' szent
írás nem egyébre tanít en-
gem, hanem hogy szeressek
az Isteni szolgálatot, tartsam
meg az egységet és hogy sze-
retetem legyen. En pedig
nyavalyás és nyomorult, ha-
marébb futok az olvasásra,
hogy sem az imádságra, ö-
römesben akarok olvasni,
hogy sem misét (predikációt)
halgatni. Vár engem valaki
akarván velem szükségre fe-
lől szólni, én pedig valami
könyvet veszek elő, a' mel-
lyet ez vagy amaz akarna:
abban olvasok, és olvasván a'
szeretet gyümölcsét, a' ke-
gyesség indulattját, a' töre-
delmes szív firalmát, a' misék
(predikációk) hasznát és a'

E men-

mennyeieken való elmé-
kedést el-veztem. Mind-
által ez életben semmi nem
éreztetik édesebb, semmi né-
vetik mohobbā, kívánatosb-
ban, semmi úgy el nem vá-
lasztja az embernek elméjét
a' világ szereteitől, semmi
úgy az embernek lelkét a' kí-
sértetek ellen meg nem va-
stagította, semmi az embert
úgy fel nem indította és segé-
ti minden jó cselekedetekre
és minden munkára, mint az
elmélkedésnek kedves volta

VIII. R E S Z.

*Mimodon kell az embernek
figyelmetesen imádkozni.*

1. **K**önyörű rajtam Isten,
mert ott többet vét-
kezem,

Mimodon kell az emb. fig: 81

kezem, a' hol a' bűneimet
meg kell jobbitanom. Mert
a' Kalastromban, templom-
ban, gyakorta, mikor imád-
kozom, nem figyelmezek
reá, a' mit mondok. Imád-
kozom ugyan számmal, de
elmémel kivől járván; az i-
mádság gyümölcsétől, (hasz-
náatul) meg fosztatom. Be-
lől vagyok testemmel, de ki-
vül szívemmel, és azért vesz-
tem-el, a' mit mondok. Mert
keveset használ szóval éne-
kleni, a' szív figyelmetessége-
nélkül. Annak-okaért nagy
gonoszság, sőt nagy esztelen-
ség, mikor a' felségnek Urá-
val mérészlünk beszélni az
imádságban, és esztelenek el-
fordítjuk a' fülünket, és
E 2 nem

nem tudom minémű hejába
valóságokra fordítottuk a
szívünket. Nagycsztelenleg
ez is, és méltó nagy bünte-
téstre, vagy boszszú állásra,
mikor az alá való por, a' néki
szolló mindeneknek terem-
tőjét, nem méltoztattya
meg halgatni. Megmond-
hatatlan méltoztatása pedig
az Isten kegyességének, jó-
vóltának, a' melly noha min-
den nap láttya hogy mi böl-
dognak a' fülcinket el-
fordítottuk, a' szívünket meg-
keményítettük, és mind az-
által reánk kiált, mondván:

Isa. 46. v. 8.

Pf. 46. v. 11.

2. Térjetelek szívetekhez bü-
nösök. Szűnnyetek meg és láf-
sátok, hogy én vagyok az Isten.
Szoll az Isten nékem a' Sól-
tár.

4
50
7

tárban, és én ō néki: mind-
az által, mikor a' Soltárt
mondom, reá nem figyelme-
zek kié a' Soltár. Annak-
okaért nagy boszszút tészek
az Istennek, midőn ōtet ké-
rem, hogy az én könyörgé-
semet meg halgassa; a' mel-
lyet én, a' ki azt ō hozzája
nyújtom, nem hallom. Ké-
rem ōtet, hogy reám figyel-
mezzen, én pedig se magam-
ra, se ō reá nem figyelmezek,
de, a' melly alá való; tisztá-
talant és haszontalant for-
gatván a' szívemben, iszo-
nyatos bűdösséget bocsátok
színe eleibe.

I X. R E S Z.

Az emberi szívnek álhatatlan voltáról.

1. **N**incs én bennem semmi álhatatlamb a' szívemnél: melly valamennyiszert el-hágy engem, és a' gonosz gondolatok által el-olvad, annyiszert bántya meg az Istent. Az én szívem hiúságos, bujdosó és álhatatlan; mikor a' maga akarattjától viseltetik és az Isten tanácsa nincs nála, magában meg nem álhat, hanem minden-
Sap. 7. v. 24. gyorsaknál gyorsabban vég-hetetlenek által idestovaszaggattatik, és innét s' amőnért számtalanok által széllelfutos. Es mikor külömbözők

Az emberi szívnek ál. vol: 85

zök által nyugodalmat keres magának nem talál, hanem nyavalyás a' munkában üressen marad a' nyugodalomtul. Magával nem egygyezz, magátul külömböz, magátul hátra-ugrik, akarattját meg-másfollyá, tanácsát el-változtattya, újakat épét, a' régiket el-rontya, az el-rontattakat fel-építi, azonokat ismét, és ismét más és más módon változtattya és rendeli: mert akarja és nem akarja és soha egy állapotban meg nem marad. Mert a' mint a' malom-kő gyorsan forog és semmit meg nem vét, hanem valami reá-töltetik meg-örli, ha pedig reá semmi nem töltetik, magát emés;ti-meg:

Ugy az én szívem is mindenkor mozdulatban vagyok, és soha nem nyugszik; hanem akar aludgyam, akar vigyázzam, álmodik és mindent meg-gondol valami eleibe jő. És a' mint a' malomkő, ha főveny hull rá, ki veti, a' szurok meg-mocskollya, a' polyva el-foglallya, vagy meg-tartoztattya: úgy az én szívemet is a' keserű gondolat meg-háborittya, a' tisztátalan meg-undokollya, a' hiúságos nyughatatlankodtattya és fárasztattya. Ugy az én szívem midőn nem gondol a' jövendő örömmel, se nem keresi az Isteni segítségét, a' mennyeiek szeretetétől megszűre el-tá-

vo-

vozik és a' földiek szeretetiben foglalatos.

2. És mikor amazoktól meg-menekedik, és ezekben kötelezi magát; azt a' hiúság bé-fogadgya, a' felettéb való szorgalmatosság alá-viszi, a' kívánságédesgeti, a' gyönyörűség meg-csallya; a' bújaság meg-ferteztetti, az irégyesség győtri, a' harag meg-háborittya, a' szomoruság kinozza: és így, nyavalyás veszedelmek-által, minden vétkek bé-merittetik: mert az egy Istent (a' ki néki elég lehet vala) el-hatta. Sokak-által el-széllesztetik, és imitt amott keres a' hol meg-nyugodhatnék: és semmit nem talál, a' mi néki elég volna, mig nem

E 5

hoz-

hozzátér. Egy gondolatból más gondolatba vitetik, és fok-féle foglalatosságok és indulatok által meg-külömböztetik: hogy avagy csak a dolgok külömbfegyével tellyék-meg, ha azoknak minéműségével meg nem elégedhetik. Igye-fik-el a' szívnyomorult volta, el-fogattatván tőle az Isten kegyelme. Es mikor magához tér, és megvizsgálja, a' mit gondolt, semmit elő nem beszélget; mert nem volt szükség; hanem az alkolmatlan gondolat, a' mint sokat rakogat-egybe semmiből: ugy csallja-meg végezetre az elme ábrázása, mellyet formál az Őrdögök csalárdsága. Az Isten azt pa-

rancsollja nékem, hogy néki adgyam a' szívemet. és mivel-hogy a' parancsoló Istennek nem vagyok engedelmes és alája vettetett, magam ellen támadok és magammal ellenkezem. Honnét magamat magamnak meg nem hódoltrathatom, mig nem engedelmes léfzek néki: és magamnak szolgállyak nem akarva, a' ki néki nem akartam szolgálni akarva. Annak okáért az én szívem sokkal többet gondolki, vagy cselekeszik egy sempillantásban, hogy sem a' mit minden emberek véghez vih:tnének egy esztendőben. Az Istennel nem vag'ok egygycsült, es azért vagyok ma-

gamban el-ozolt. Véle pedig nem egygyesülhetek, hanem csak a szeretet által, engedelmes sem lehetek, hanem csak az alázatosság által: igazán alázatos sem lehetek, hanem csak az igazság által.

3. Azokáért használ, hogy magamat az igazságban megvizsgáljam; és meg-ismérjé, melly alá-való, melly romlandó és melly el-esendő vagyok. Továbbá, midőn minden nyomoruságimat megismerendem, szüksegg hogy ahoz ragaszkodgyam, a ki által vagyok: a ki nélkül semmi vagyok és semmit nem cselekedhetem. Es mivel-hogy bünt cselekedvén az Istentől el-távoztam, visszahoz-

hozánem térhetek, hanem csak az igaz vallás-tétel által. Azért meg-kell vallanom, a mit meg-kell vallanom: mert soha oly módon, vagy oly igyekezettel, a mellyel vétkeztem, bűneimet meg nem vallottam: se meg nem emlekeztem mindenkről, avagy régisegekről, avagy fokságok miatt. Ha pedig megvallottam-is, nem tisztán vallottam meg: rutságáért. Vallás-tételemet is meg-ozlattam, hogy külömb Papoknak, külömbeket nyilatkoztatnék ki: és így bocsánat nélkül voltam, mellyre alítottam, hogy részek szerént juthatok. Mert átkozott gondolat a bünt meg-ozlat-

ni, és csak külső széle-szé-
rént nyirni, és belől ki nem-
gyűkerczni. Mert nem hasz-
nos a' vallás-tétel, ha nem-
lészen a' száj igazságában, és
a' sziv tisztaságában. Es, hogy
hárman legyenek a' kik men-
nyekben bizonysgot tész-
nek nekünk, az Atya, a' Fiú
és a' Sz. Lélek: adgyuk hoz-
zá bizonysgul szivünknek
és szánknek a' Papokat-is:
hogy minden szó két vagy
három tanúnak szája vallá-
sán álljon meg.

4. De azt mondog: elég
nékem egyedül az Urnak
meg-vallanom a' bűneimet,
mert a' Pap ő nála-nélkül
meg nem oldozhat engem a'
bűneimből. A' mellyre nem
én,

én, hanem szent Jakab meg-
felel, mondván: *Vallyátok-
meg egymásnak a' ti bűneiteket.*
Mert igen illendő dolog,
hogy mi, kik vérkezvén en-
gedetlenek voltunk az Isten-
nek, penitentziát tartván,
bűneinket meg-bánván, a'
Papok és az ő szolgálai előtt
magunkat meg-alázzuk:
hogy az ember, a' ki a' kegye-
lemnek meg-tartására köz-
ben-járó nélkül nem szüköl-
kődött, már azt viszsza ne
nyerhesse, hanem csak köz-
ben-járó ember által. Az-
okáért óhajtson és fohász-
kodgyék, és szomorkodva
fellyen és rettegjen a' bűnei
miatt: szorgalmason fu-
tosson idestova, segítőkét és
etc.

Ró. 10. 9. 10

1. Johan. 5.
9. 7.Dent. 19.
9. 15.

Jac. 5. 9. 16

eszedőket keressen magának: burullyon le alázatosan az ember előtt, a' ki alázatosan nem akart állani az ő teremője előtt. Mert ez is igen üdvösséges, hogy az ember bánnya meg szívében, és szájjával vallja meg vétékét, hogy az Isten, a' ki kegyessen jelen vagon kegyelme által, a' szívét meg-szomorítsa penitentziára: annak-utánna jelen légyen, hogy a' vallás-tévők bűneit meg-bocsássa. Hogy ha pedig történnék, hogy a' bűnös igazán megszánna bűneit, de az idő alatt a' szükség miatt, a' vallás-tételre nem juthatna, bizodalmason kell hinnünk, hogy a' leg-főb Pap meg-teljesíti ben-

benne, a' mit a' halandó meg nem cselekedhetett. Es már az Istennél tudva vagon, hogy meg lőtt, a' mit az ember ugyan igazságban akart, de bé nem tellyesíthette: mert a' vallás-tételt nem a' megutálás rekesztette-ki, hanem a' szükség nem engedte-meg.

X. R E S Z.

A' bűn nem mentéséről.

1. **A'** Kalastromban, a' hol a' bűneimet meg kell vala jobbitanom, bűnt bűnre gyűjtöttem. Mikor azokról vádoltatnám, avagy azokat valami módon mentettem, avagy tellyességesen tagadtam, avagy (a' melly gonosz-

noszszabb) óltalmaztam és
 tűrhetetlen kedvel feleltem:
 Ha nincs semmi bűn, a' melly-
 tül meg nem ferteztettem,
 volna, avag' meg nem fertez-
 tethtném. Igaz azért, hogy
 minden alkalmatosságot
 felre tévén meg-jobbuláso-
 mat ígérjem, akar honnét és
 akar kitül vádoltassam, hogy
 így a' meg-cselekedett vagy
 a' cselekedendő bűntül meg-
 szabadulhassam.

XI. RÉSZ.

*Melly gonosz legyen egyebe-
 ket meg nem dorgálni.*

I. **A**Lnokságimnak foksa-
 gátul meg-rettenvén,
 egyebek által-hágáfit, bűncit
 fel-

féltem meg-feddeni: és azért
 oka lettem halálokknak, mert
 a' mérget, mellyet kiáltva
 ki-űzhetek vala, ki nem űz-
 tem. Haragudtam egyebek
 ellen, a' kik engem vérkeim-
 ről meg feddenek vala, és a'
 kiket szeretnem kellett, gyű-
 löltem. Azokat, a' mellyek
 nékem ártottak, vagy nem,
 tettszettek, kívántam hogy
 ne lennének; mind az által
 tudtam, hogy természetek-
 ben jók, és a' jó teremtetül
 lettenek: de nékem azért ár-
 tottak, mert gonosz voltam
 és azokkal gonoszul éltem.
 Mert nékem nincs semmi el-
 lenem, hanem csak ennen-
 magam. Velem vagyok, va-
 lami nékem árthat, vagy ár-
 tal-

talmas, és ennen magam va-
gyok magamnak terch. Azt-
is kívánom, hogy az Isten ne
tudná a' bűncimet, vagy ne
akarná meg büntetni, vagy
meg ne büntethesse: és így
azt akartam, hogy az Isten
csztelen, hamis és hatalmat-
lan legyen, melly ha lenne,
Isten nem volna. Nincs ke-
vélység az én kevélységem
fölött. Azokáért távol az én
megszabadulásomtól a' vét-
keim igéi. Mert utálatos és
gyűlölféges Isten előtt a' ke-
vélység, és nem lehet, hogy
azt kegyelmébe vegye. Kű-
lömb szállása mind a' kettő-
nek: s' nem is laknak azon-
egy lélekben, a' kinek nem
völt szabad egygyütt lakni
men-

Pf. 22. 6. 2.

Sin. 10. 6. 7.

Melly gonosz legyen egyeb: 99

mennyekben. Mennyekben
születet: de mint meg nem
emlekező, vagy el-feletke-
zett, micsoda úton esett. Le-
onnét, oda annak-utánna
viszsa nem térhetet. Mikor
az eget első, vagy felettéb
való hideg vagy hévség há-
borította-meg, az Isten ellen
hamissan morgolódtam.
Mert mindeneket, valamiket
életünk szükségére vertünk:
a' bűn hasznára fordítottuk.
Minek-okaért igaz, hogy a'
kik mindenekben vétkez-
tünk, mindenekben inne-
plyünk, vagy henýllyünk.
A szent szolgálatban szava-
mot gyakorra meg-szegtem,
hogy édesdebben énekelhes-
sem: és inkább győnyörköd-
tem

tem a' szónak módolásában, hogy sem a' sziv meg-indulásában; Az Isten pedig, a' ki előtt semmi el nem rejtetik, valami a' tilalom ellen cselekedtetik, nem keresi a' szónak vékonyságát, hanem a' szivnek tisztaságát. Mert *mikor a' Kántor a' népet szavával édesgeti, rossz erkölcsivel az Istent ingerli.*

2. A' szóllásra, vagy valaminek cselekedésére való szabadságot, gyakorta felettéb való alkolmatlanság, vagy ravaság-által ki-sutul-tam az én előttem-jároitul:nyavalyás meg nem gondolván, hogy az magát csallya-meg, a' ki titkon, vagy nyilván arra igyekezik, hogy
azt

azt neki a' lelki atya meg-parancsollya, a' mit ő kíván. Egy tüt, vagy egy késecskét, vagy valami alá-valót sokszor felöttéb kívántam, s' meg nem vallottam; mert bűnnek, a' dolog alá-való voltáért, nem tartottam. Mindaz-által az Antverpiai versióban, melyet 1620. nyomtat. *utilis*, hasznos, nem sokkal különböz, akar melly dolog alá-való, vagy drága kívánassék, ha egyenlő-képpen meg-veszett az indulat. Mert a' késecske nem vétek, hanem a' késecskének kívánása: az arany sem vétek, hanem az aranynak kívánása. A' munkában nem munkálkodtam, a' mennyit kellett, vagy a'
men-

mennyit cselekedhettem, volna. A' halgatasban is hivolkodó voltam, a' melly igen nagy bűn. Mert a' halgatasban nem kell senkinek oly hivolkodónak lenni, hogy azon hivolkodásban az ő felebarátyának hasznáról ne gondolkodgyék: olly cselekedőnek sem, hogy az ő Istenében ne elmélkedgyék. Mert kevésben nevedik az, a' ki másnak nem használ, mikor használhat. Az én vétkeimben sokszor dicsekedtem, alitván hogy az igen nagy jóságos cselekedet, a' holott eseti volt a' vétkeknek, a' jóságos cselekedetekből is vétket cselekedtem. Mert az igazság is mikor módgyát

által-hágja, kegyetlenfének vét két szűli: és a' feletté való Isteni szolgálát, vagy jámborság, a' fegyelemnek száján való bocsátását szűli: így gyakorta véték, a' mi jóságos cselekedetnek alittatik. Így a' lankattunyaság, szelidségnek hihetik, és a' restségnek vétke a' nyugodalomnak jóságát követi. Annak tettettem magamat, a' mi nem voltam: azt mondtam hogy akarom, a' mit nem akartam, vagy nem akartam, a' mit akartam. Mászt mondtam számmal és mászt akartam szivemben: és így a' juh ruházat alatt rokai (ravasz) lelki-isméretet tartottá. Bizonyára rokai lelki-ismé-

ret a' lág' melég nyájaskodás,
a' resti gondolat, a' szinnel
vallás-tétel, a' rövid és a' ritka
szivben való meg-indulás,
keferedés, az engedelmeffég
áitatoság-nélkül, az imád-
ság figyelmeffég-nélkül, az
olvasás építés-nélkül, a' be-
széd ovás-nélkül.

3. O melly kemények né-
kem, a' miket szóllok: mert
szólván magamat sértem-
meg, Mind-az-által, mivel-
hogy magamat nem tagadó
bűnösnek lenni, hanem is-
merem a' bűnömöt: ne ta-
lám az Istennél, a' kegyes bi-
ronál a' bűnnek meg-ismeré-
se léssen bocsánat meg-nye-
rése. Annak-okáért meg-
mondom, meg-mondom az
én.

én nyavalyámat, nyomoru-
ságomat, ne talám irgalmás-
ságra indittyá őtet az ő ke-
gyeffége. Meg-mondom az
én bűnömöt: Mert a' bűnnek
ismereti, az üdvösségnek kezdé-
ti. Nagy koronát viselek, és
kerekdéd ruhát: meg-tartom
a' bőjtölés reguláját, a' ren-
delt órákban éneklek, de a'
szivem távul vagy az én I-
stenemtől. A' kölső szin-
nézven, úgy alitom hogy
mindenim jól van nekem,
s' nem érzem a' belső férget,
melly a' belső részeimet rág-
ja. Honnét Oseás Proféta:
Meg-ették az idegenek az én
erőmet, és én nem tudtam; és
mindenestül-fogva el-men-
vén azokban, a' mellyek ki-
vül

Pf. 22. 9. 15

vül vannak, és nem tudván.
 az én belől valóimat, mint a'
 viz ki-önttettem, és semmié-
 lőttem, el-feletkezvén az el-
 múltakról, el-mulatván a je-
 len valókat, eleve meg nem
 gondolván a' következendő-
 ket. Rest vagyok a' jó-téte-
 ményre, hajlandó, vag' gyors
 a' gonoszra és kéfedelmes a'
 jóra.

XII. RESZ.

*Mint kell kinek-kinek ma-
 gát meg-gondolni, tekinteni.*

1. **H**A magamat meg nem
 tekintem, magamat
 nem tudom: ha pedig maga-
 mat meg-tekintem, el nem-
 szenvedhetem: Annyit ta-
 lállok

lállok magamban, a' mellyek
 meg-feddésre és meg-szégye-
 nülésre méltók: és mennél
 jobban és gyakortáb meg-
 vizsgálom magamat, annál
 több utálatofságokat tanálok
 a' szívem szegéletiben. Mert
 a' mioltátul-fogva vétkezni
 kezdtem, soha csak egy na-
 pot sem vihettem bűn-nél-
 kül véghez, s' még most sem
 szűnök-meg a' vétkezéstül,
 hanem a' bűnök-höz napon-
 ként bűnt adok, és a' mik sze-
 meim előtt vannak, meg-te-
 kintem, s' nem fohászködő:
 a' miktől magamat meg-ke-
 lene szégyenlenem, látom, s'
 magamat meg nem szégyen-
 lem: a' meg-bánandókat né-
 zem, s' meg nem bánom,

melly halálnak és kárhoznak jele. Mert a' tag, a' melly a' fájdalmat nem érzi, holt tag: és gyógyíthatatlan és orvosolhatatlan betegség. Alhatatlan és feslet erkölcsű vagyok, s' meg nem jobbitom magamat: hanem mindenkor viszfza-térek a' megvallott bűneimre: a' vermet sem kerülöm-el, a' mellyben én nyavalyás estem, vagy egyebeket ejtettem, vagy esni lártam. Es mikor sirnom és imádkoznom kellett volna a' gonosz cselekedetekért, a' mellyeket cselekedtem, vagy a' jó cselekedetekért, a' mellyeket el-mulattam, ah! el-lenkedővé lőttem nékem. Mert lágy meleg és hideg voltam.

az imádság buzgoságátul, és már érzés-nélkül hideggé maradtam: és azért magamat el-nem szenvedhetem, mert a' könnyhullatások málafztya el-távozott tőlem.

XIII. R E S Z.

A' lelki-ismeret mindenütt jelen-való volt árul.

I. **A'** Bűneimet el-nem titkolhatom, mert a' lelkem ismereti-valahová mégyek mindenütt velem vagyok, magammal hordozván valamit belé-tettem, jót vagy gonofzt: Meg-tartya az élőnek, meg-adgya a' meghóltak a' le-tettett, a' mellyet meg-tartani el-vőtt: Ha

gonoszt cselekezem, jelen
 vagyon: ha pedig jót látta-
 tom cselekedni és a' miat fel-
 fuvalkodom, jelen vagyon.
 Jelen vagyon az élőnek, kö-
 veti a' meg-hóltat, minde-
 nütt el-válthatatlan tölem,
 vagy a' dicsőség, vagy a' meg-
 szégyenülés, a' le-tetnek mi-
 néműsege-szerént. Így így
 a' saját házamban és a' ma-
 gam háza-népétül vannak
 vádoloim, bizonyágim, bi-
 ráim és kinozaim. Vádol
 engem a' lelkem-isméreti,
 bizonyágom az emlékeze-
 tem, bírám az okofságom,
 tömlőczöm a' gyönyörűse-
 gem, kinozóm a' felelem, a'
 gyönyörködtes kinom.
 Mert valamennyi lézen a'
 gonosz.

gonosz gyönyörűség, annyi
 lézen a' büntetésben a' ször-
 nyűkén-is. Mert onnét bün-
 tetterünk, a' honnét gyö-
 nyörködünk.

XIV. R E S Z.

*Az embernek három el-
 lenfegéről.*

I. **S**Egélly-meg engem én.
 Uram Istenem, mert az
 én ellenfegim környül-ve-
 ték a' lelkemet: tudni-illik a'
 test, a' világ és az ördög. A'
 testül el nem futhatok se azt
 magamtul el nem űzhetem.
 Szükség azt körül-hordoz-
 nom, mert hozzám kötte-
 tett: meg-ölnöm nem sza-

bad, kéntelen vagyok azt táplálni: és mikor azt meg hisz-lalom, az ellenséget magam ellen táplálom. Mert ha eleget ejndem, és az meg vastagodik, annak egészsége és erőssége velem ellenkezik. A' világ pedig körül-vett és minden felől meg-szállott engem: és az őt kapuk-által, tudni illik a' testnek őt érzékenység-által, a' látás, a' hallomás, a' kostolás, a' szaglás és az illetés vagy tapasztalás-által, az ő nyiláival meg-sebesít engem, és a' halál bé-jő az én ablakimon a' lelkem be. Néz a' szem, és az elmém értelmét el-fordította: Hall a' fül, és a' szív igyekezetit meghajtya. A' szaglás a' gondol-

Jer. 9. 6.

21

la.

latot meg-bántya. A' szájszóll és meg-csal. A' tapasztalás-által a' gonosz kívánság gerjedezése, valami kicsiny alkalmatosság-által felindittatik; és ha mindgyárt meg-nem utáltatik, ottan az egész testet meg-szállya, (elfoglallya) meg-győzi és felgyújtya. Elsőben a' testet egy kevéssé csiklondgya: annak-utánna rút gyönyörűséggel, az elmét meg-mocskollya; és végezetre a' gonosság egygyezésével az elmét magának meg-hodoltatlya. Továbbá az őrdög a' kit nem láthatok, és azért magamat tőle nem igen óltalmazhatom-meg, kéz-iját meg-vontta, és abban az ő nyilait el-

P/7. 6. 13

F. 6.

ké-

készítette, hogy hértelen-
 meg-sebeficsen engem. Be-
 széllette, hogy el-rejtené az
 Ő tőrit, és azt mondotta: Ki
 láttya azokat? Tőrt vetet az
 aranyban és az ezüstben, és
 mindenkben a' mellyekkel
 gonoszul élünk, mikor azok-
 ban gonoszul gyönyörkö-
 dünk, és bé köteleztetünk.
 De nem csak tőrt vetett, ha-
 nem lépet is. Lép a' szer-
 zetnek szereteti, a' rokonság,
 atyafiúság indulattya, a' tisz-
 tesség kívánása, és a' test gyö-
 nyörése: a' mellyek által
 a' lélek meg-lépesztetik és
 bé-háloltatik, hogy az elmél-
 kedés tollaival az oda fel va-
 ló Sionnak úczáin ne röpös-
 hessen. Nyilai az őrdögnek,
 a' ha-

a' harag, az irégyiség, a' búja-
 ság és egyebek, a' mellyek-
 kel a' lélek meg-sebefettetik.
 Es kicsoda az, a' ki az Ő tűzes *Es. 6. 8. 16.*
 nyilait el-ólthatná? Ah! e'
 nyilakkal sebefettetik meg
 gyakorta a' hiv lélek.

2. Ah én nékem, mert
 minden-felől hadat látok el-
 lenem, minden felől röpös-
 nek a' nyilak, minden felől
 kisértetek, minden felől ve-
 szedelmek. Akar melly fe-
 léfordicsam magamat, nincs
 semmi bátorság. Mindenek-
 tül, mind a' mellyek gyö-
 nyörködtetnek, mind a' mel-
 lyek meg-szomoritanak,
 vagy bántásra vannak, felek:
 az éhség, vagy étlenség és a'
 meg-elégedés: az álom és a'

vigyázás a' munka és a' nyugodalom ellenem harcolnak. Nem kevesbbé gyanús nálam a' tréfa, mint a' harag: mert tréfálódván sokakat meg-botránkoztattam. A' jó szerencsés állapotul is nem kevesbbé felek, mint a' veszedelmes állapotul. Mert a' jó szerencsés állapot az ő édesseggével vigyázatlanná tészén és meg-csal: a' veszedelmes, vagy a' szerencsétlen állapot pedig, mivel-hogy valami keserűsége vagyon, mint a' keserű italok, gyanúsá és felelmessé tészén. Inkább felek a' gonosztul a' mellyet rejtekben cselekszem, hogy sem a' mellyet nyilván. Mert a' gonosztul

mel-

mellyet senki nem lát, senki meg nem feddi: és a' hol nincs felelem a' meg-feddőtül, bátorságosan oda járul a' kísérő és könnyebben meg-cselekedtetik az álnökság. Bizonyára mind a' két felől had mind a' két felől veszedelem, mind a' két felől felelem: és a: mint az ellenfeges tartományban járóknak, minden-felé körül kell nézegetni, és minden zördülésre a' nyakokat körül kell forgatni. A' test puha dolgokat sugall, a' világ hiúságosokat, az őrdög keserűket. Mert valamennyiszter testi gondolat alkalmatlanul zörgeti elmémet, az étel és ital, az álmom és a' test gondviselésére

tar-

tartozó egyéb hasonlók felől, a' test szóll nékem. Mikor a' világ tisztesség kívánásáról, a' kérkedékeségről, a' fel-fuvalkodásról, hiuságos gondolat forog az elmém-ben, a' világból vagy on. Mikor pedig haragra és haragofkodásra és a' lelke keferüségére fel-ingereltetem, az őrdög sugallása: mellynek el-lene kell állani mint magának az őrdögnek: és nemkülömben kell attul magunkat őriznünk, mint a' kárhözattul. Az őrdögöknek hivatalyok, gonosz gondolatokat őnteni az elménkbe: mi hivatalunk, dolgunk azokkal nem egygyezni. Mert valamennyiszert azoknak el-lene.

lene-állunk, az őrdögöt meggyőzzük, az Angyalokat meg-örvendeztettyük, az Istent meg-tiszteltyük. Mert őint bennünket hog' harcollyunk: meg-segit hogy meggyőzzük: A' harcsolókat a' hadban nézi, az el-fogyatkozottakat meg-segíti, a' győzedelmefeket meg-koronázza.

XV. R E S Z.

Az embernek teste honnan légyen és mit szálljon.

1. **A**Z én testem sárból vagy on, és azért tőle sáros és buja gondolatim: vannak a' világtól hiuságosok.

fok és fölöttéb szorgalmatosok: az ördögtől gonoszok és csalárdok, vagy rossz erkölcsűek. E három ellenségim ostromolnak és üldöznek engem, most ugyan nyilván, most pedig titkon: mindenkor pedig csalárdul. Mert az ördög többet bizik a' test segítségében: mivel hogy a' házi ellenség többet árt. A' pedig az én elfordításomra szövetséget kötöt vele, úgy-mint a' bűntől születet és a' bűnben neveltet, a' vétkektől eredetétől-fogva meg-veszett: de sokkal inkább meg-fergettetett, férgesített a' gonosz szokástul. Innét vagyon hogy olly keményen kíván a' lélek ellen,

Gal. 5. 6. 17.

hogy

hogy szüntelen morgolodik, és el nem szenvedheti az oktatást, vagy a' fegyelmet: hogy tilalmasokat sugall és az okosságnak sem enged, és a' felelemtől sem tiltathatik, tartóztathatik meg. Ehez hozzá-járul, ezt meg-segíti, ezzel él amaz tekergős kigyó, az emberi nemzetnek ellensége: a' kinck kívánsága, minden dolga, minden igyekezeti nem egyéb, hanem csak el-veszteni a' lelkeinket.

2. Ez az a' ki örökké csak gonoszt gondol, okossá szóll, mestersegesen sugall, ravaşzon csal-meg. A' tilalmas indulatokat fel-fújja, és a' mérges gondolatokat felgyú-

Job. 20.
v. 13.

gyúlasztya; hadakat indit, a' gyűlölségeket táplálja, a' torkoságot fel-indittyá, gonosz kivánságot indit, a' test kivánságit izgattyá, a' bűnre alkolmatofságokat szerez, és ezer mestersegek ártásával nem szűnik-meg az emberek sziveit zörgetni. Innét vagy on hogy a' mi botunkal vér bennünket, és a' kzeinket a' fáját övünkkel kötözi meg: hogy a' test, a' melly nekünk segitőül adatott, romlásunkra és botránkozásunkra légyen. Nehéz küzdés és nagy veszedelem a' házi ellenség ellen harczolni, fő-képpen mivel-hogy mi jövevények vagyunk, ő pedig pólgár, vagy lakos. Eő

az

az ő tartományában lakik, mi szám-kivettettek és idegenek vagyunk. Nagy veszedelem-is az őrdögi csalárdságnak ravasága ellen, olly gyakor, sőt szüntelen való harczot tartani: a' kit ravaszszá tett mind az éles természet, mind pedig e' gonofságnak hoszszú ideig való gyakorlatofsága.

XVI. R E S Z.

Magáért való könyörgés.

I. **M**Ents-meg engem az *psal. 18.*
 én ellenségimtől, én *v. 18.*
 Istenem, és azoktól a' kik engem gyűlölnek: mert elhatalmaztak rajtam. En pedig

à ki

a' ki mind e' mái napig magam ellen éltem, immár, te kegyelmed által, magamnak kezdek élni. Mert ugy kell itt e' világon élnünk, hogy mikor a' testünket a' férgek enni kezdik a' koporsóban, a' lélek a' szentekkel örvendezék mennyekben. Oda kell a' lelket igazítani, a' hová menendő. Oda kell fiernünk, a' hol mindenkor élünk, és többé meghalni nem félünk. Ha úgy szerettyük e' mulandó és romlandó életet: a' mellyben olly nagy munkával élünk, a' mellyben éven, iván, aludván, alég tehetünk eleget a' test szüksegeinek: sokkal inkább szeretnünk kell az

örök

örök életet, a' mellyben semmi munkát nem tesszünk, a' mellyben mindenkor fölötte nagy gyönyörűség, fölötte nagy boldogság, boldog szabadság, és boldog boldogság: a' holott az emberek hasonlók lesznek az Istennek Angyalihoz, és az igazak fenlenek mint a' Nap az ő Artyok országában. Velede minémű fenyessegek leszén akkor a' lelkeknek, a' mikor a' Napnak fenyesseggével fog birni a' testeknek világozsága? Nem leszén ott semmi szomorúság, semmi szorozság, nyomoruság, semmi fájdalom, semmi felelem, nincs ott semmi munka, semmi halál,

ha:

March. 13.
v. 43.

hanem ott mindenkor megmarad az örökké-való e-gésség.

2. Nem sugall ott a' gonofság, nem a' test nyavalyás volta, nincs ott semmi betegség, nincs tellyeffegefen semmi szükség: nincs ott éhség, nincs szomjuság, nincs hideg, nincs hévség, nincs a' böjt lankatsága: se semmi kiserzeti az ellenségek, sem a' büntételre való akarat, sem a' vérkezésre való tehettség, hanem mindent a' vigaság, mindent a' vigadozás bir: az emberek is az Angyalokhoz társul adattatván, a' testnek minden erőtelensége-nélkül örökké megmaradnak. Ott vég-

vég-hetetlen lészen a' gyönyörűség: örökké való a' boldogság: a' mellyben a' ki egyszer bé-fogattatik, mindenkor meg-tartatik. Ott nyugalom vagyon a' munkáktul, békeség az ellenségek-tül, gyönyörűség az új-ságból, csendesség az örök-é-valóságból, édeség az Istennek látásából. Es kicsoda az, a' ki nagy indulattal sem kívánna ott lakni, mind békeségért, mind a' gyönyörűségért, mind az örök-é-valóságért, s' mind pedig Istennek látásáért? Nincs ott egy jóvevény-is, hanem lakik oda méltoztatnak ni, a' saját hazájokban csendességben laknak minden-

kor vtgan, és meg. elégednek
mindenkor az Istennek látá-
sából. Es mennél engedel-
mesb léssen itt valaki az I-
stenhez, annál nagyobb ju-
talmat véssen ott tőle: és
mennél inkább szereti az I-
stent, annál közelebb láttya
azt, a' kit látni kíván.

XVII. R E S Z.

Az embernek rövid életéről.

Ps. 144. 9. 4 I. **A**Z embernek napja
amint az árnyék a' föld-
dön, és nincs semmi késedel-
messége, és földön képpen akkor
semmi, a' mikor állani látta-
tik. Tehát miért gyűjt kin-
csot az ember a' földön, ho-
lott minden halladék-nélk.

el-múlik, és az-is a' mi gyűj-
tetik és az is a' ki gyűjti? Es
te-is ember micsoda hasz-
not vársz e' világon: a' kinek
haszna romlás, a' kinek vége
halál? Vajha eszed volna és
értened, és a' te utolsoidról
értelmesen gondolkodnál.
Tudok egy valakit, a' ki ve-
led sok éztendeig barátsá-
goson élt: asztalodnál ült:
ételt kezedből vett: kebeled-
ben alutt: a' mikor akarta
veled beszélgetet: Igy örö-
kül való bírásnak törvénye-
szerént te szolgád. De mi-
vel-hogy kicsinységétül fog-
va kedvére tartottad: és a'
veszszőnek kedvesztél vak-
merővé, engedetlenné lőtt.
A' farkát fejedre emelte, és

*Ge. 32. 6. 29
Sir. 7. 6. 40.*

téged szolgájává tett, és rajtad kegyetlenül uralkodik. De netalántán azt mondod, kicsoda az? A' te ő embered, a' ki lábával tapodgya a' lelkedet: a' ki semminek tartya a' kívánatos földet: a' ki csak azokat érti a' mellyek a' testé. Ez ember az ő születésétől fogva vak, de süket és néma is: meg-aggott a' gonosz napokban: párt-útő, vagy a' jószágos cselekedetek és az igazság ellen támadó, a' Christus Keresztinek ellensége. Megneveti az ártatlant és az együgyű által-menőt. A' nagyokban és a' fölötte való csudálatosokban jár: az ő tisztesség kívánása nagyobb hogy sem mint erőssége: senki

nem

Psal. 106.
v. 24.

Phil. 3.
v. 18.

nem bősül, senkitül nem fel; az ő esztelenségében azt mondgya, nincs Isten. El-*Ps. 14. v. 1.*
ped a' jókban, és egyebek gonoszival tápláltatik: tisztá-
talankodókkal legeltettetik, nem fárad-meg azokban ál-
tal hágván mind végig. El-
osztogattya és el-tékozolgya
a' tulajdonit mint a' tékozló:
kivánnya és el-ragadgya a'
másét mint a' fősvény, rutsá-
got, gyalázatot gyűjt magá-
nak, kép-mutató és ravaasz az
Isten haragját fel ingerli.

2. Ez ember mindeneftül-
fogva a' bűnökben születet és
igy álnokságnak baráttya,
halálnak fia, gyalázatra ké-*2. Tim. 2.*
szítettett harag edénye, haj-*v. 20.*
landó, romlásra neveltetett.

G 3 A' ki

A' ki ilyen lévén, az Isteni-
ps. 50. v. 16 gasságát hirdeti és az ő sző-
 vettségét, vagy testamento-
 mát a' szájába veszi. Gyűlöli
 a' tanitást, háta megéveti az
 Urát. Mikor a' lopót láttya
 egygyütt fut véle, és a' paráz-
 nákkal teszi az ő részét. Az
 annya fia ellen botránkozái
 tészen, a' földön is harag
 kéncset gyűjti a' harag nap-
 ján. El-akarja tőled, és a' föld
 háta színéről venni a' te ő-
 rökségedet, és te a' te bosz-
 szúdernt nem akarsz boszszút
 állani, hanem el titkolod: és
 csak kemény ígét sem szól-
 lasz néki, haragos orczát sem
 mutat az ellene, hanem néked
 hizelkedvén, csak mosolyogsz,
 vagy tetszik néked. Játssz az
 a' csu-

csufolóval, s' nem tudod
 hogy Ismaél a' ki veled ját-
 szik? E' játék nem gyermek-
 ség, nem együgyűség vagy
 ártatlanság, hanem a' lélek-
 nek megcsufolása, hanem
 üldözése, hanem halála. Már
 a' verembe, a' mellyet ástott,
 nyakra főre vetet téged. Már
 férfi parázna vagy, már nyo-
 morult szolgálát igája alatt
 nyomorgattatol, a' lábai alatt
 nyomorultul és rúttul meg-
 tapodtatol. O nyavalyás és
 nyomorult ember, ki szaba-
 dit meg téged e' gyalázat-
 fogságából? Kellyen fel az
 Ur és essék el e' fegyveres, es-
 sek el és rontassék meg az el-
 leneseges ember, az Istennek
 megutálója, a' magának tisz-

telője, a' világ szeretője, az
 Őrdög szolgája. Mi tetszik né-
 ked? Ha igaz értelemben
 vagy, velem azt mondod:
 Méltó a' halálra, feszétfek-
 meg. Azokáért ne titkold-
 el, ne hallaszd el, ne kedvezz:
 hanem sielve, mérészen,
 s, orgalmatosan ottan mind-
 gyárt feszétsd meg ez em-
 bert, de a' Christus keresztté-
 vel, a' mellyben üdvösség és
 élet-vagyon: a' kihez ha szi-
 vedből kiáltandasz, a' te
 meg-feszétted meg-halgat
 téged kegyelmesen meg-fe-
 lelven: Ma velem lélsz a' pa-
 radicsomba.

Luc. 23.
 43.

3. O Christusnak kegye-
 sege, ô nyavalyásnak remén-
 telen üdvössége! Olly in-
 gyen

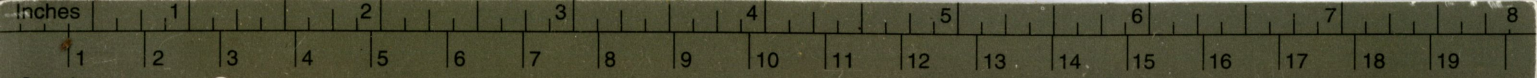
gyen való az Istennek kész
 zeretete, olly álmétkodásra
 méltó az ô édessege, olly re-
 méntelen, véletlen az ô mélt-
 toztatása: olly meg-gyözhe-
 tetlen az ô szelidsege; hogy
 a' ki ô hozzá kiáltand, meg-
 halgattya ô-et, mert irgal-
 mas. O melly nagy az Isten-
 nek irgalmassága, ô melly
 nagy a' Felséges jobb kezé-
 nek meg-változtatása! Teg-
 nap fetétségben voltál, ma a'
 világozság fenyegeében. Teg-
 nap az orosz lány szájába, ma
 a' Közben-járónak kezében.
 Tegnap a' pokol kapujában:
 ma a' paradicsom gyönyö-
 rűségiben. De mit használ-
 nak ez intés betűi, ha a' lel-
 ked-

ked-isméreti könyvéből ki
nem töröld a' halál betűit?
Mit használnak ez irások ol-
vasván és értvén, ha maga-
dat nem olvasod és érted?
Annak-okáért légy szorgal-
matos a' figyelmes olva-
sásban, hogy olvassad; meg-
tekintsed és meg-ismérjed
magadat. Olvassad, hogy
szerezsed az Istent, hogy har-
czolly és meg-győzzed e'
világot és minden ellense-
gidet: hogy így a' munka-
változzék nyugodalmá és a'
sírás örömré; és ez élet se-
rétsége után láthassad a' fel-
jövő hajnalnak rámadását,
láthassad a' déli igazság Nap-
ját: mellyben meg-lárod a'
vő-

vő-legént a' meny-aszszon-
nyal: a' dicsőségnek ugyan
azon egy Urát, a' ki él és
uralkodik véghetet-
len időkgig,
AMEN.

V E G E.

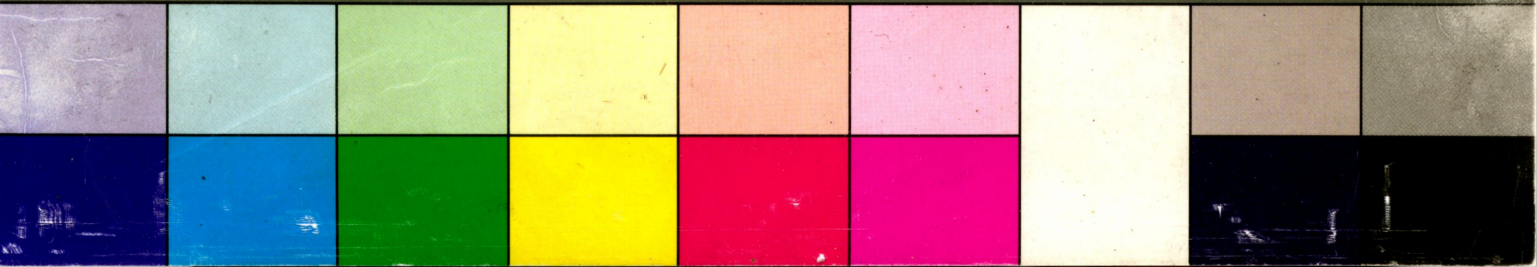

Centimetres

TIFFEN Color Control Patches

© The Tiffen Company, 2007

Blue Cyan Green Yellow Red Magenta White 3/Color Black

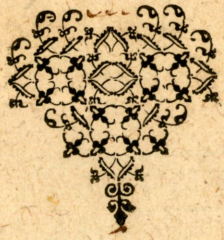
136 XVII. Rész

ked-isméreti könyvéből ki
nem törőd a' halál betűit
Mit használnak ez irások ol-
vasván és értvén, ha maga-
dat nem olvasod és érted?
Annak-okaért légy szorgal-
matos a' figyelmes olvas-
ásban, hogy olvassad; meg-
tekintsed és meg-ismérjed
magadat. Olvassad, hogy
szerezted az Istent, hogy har-
czolly és meg-győzted e'
világot és minden ellenfé-
gidet: hogy így a' munka-
változzék nyugodalmá és a'
írás örömré, és ez élet fe-
rétsege után láthassad a' fel-
jövő hajnalnak támadását,
láthassad a' déli igazság Nap-
ját: mellyben meg-látod a'
vő-

AZ EMBERTER TÖVIA...

vő-legént a' meny-aszszon-
nyal: a' dicsőffégnek ugyan
azon egy Urát, a' ki él és
uralkodik véghetet-
len időkig,
AMEN.

V E G E.

M. ACADEMIA
KÖNYVTÁRA

